

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΜΟΣΧΑ**

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

ΕΤΟΥΣ 2023

(ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2022)

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ**

Μόσχα, Αύγουστος 2023

Περιεχόμενα

1.	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ.....	3
1.1	Επισκόπηση της Ρωσικής Οικονομίας.....	5
1.2	Βασικά Οικονομικά Μεγέθη.....	8
1.3	Δομή της Οικονομίας	9
1.4	Εξωτερικό Εμπόριο Ρωσικής Ομοσπονδίας	14
2.	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΡΩΣΙΑΣ	17
2.1.	Διμερείς Εμπορικές Σχέσεις	17
2.1.1	Διμερές εμπόριο αγαθών	17
2.1.2	Διμερές Εμπόριο Υπηρεσιών	20
2.2	Διμερής ενεργειακή εμπορική συνεργασία.....	21
2.3	Θεσμικό Πλαίσιο Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδας – Ρωσικής Ομοσπονδίας.....	24
3.	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	25
3.1	Επισκόπηση Κυρώσεων Ε.Ε. και Η.Π.Α. προς τη Ρωσική Ομοσπονδία.....	25
3.1.1	ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΕΕ.....	25
	https://agora.mfa.gr/news/1140-perioristika-metra-sto-emporio-e-e-rosias-rosika-antimetra	25
3.1.2	Κυρώσεις ΗΠΑ.....	25
3.2	Ρωσικά Αντίμετρα – Πρωτοβουλία Σιτηρών	25
3.3	Χρήσιμες Διευθύνσεις.....	30

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μακροοικονομικές επιδόσεις της Ρωσίας το 2022 ήσαν πολύ διαφορετικές των αρχικών προβλέψεων. Στις αρχές του 2022, γινόταν λόγος για αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,8%, μετά την έναρξη της ουκρανικής κρίσης, για συρρίκνωση κατά 10%, με τελικό αποτέλεσμα τη μείωση του ΑΕΠ κατά 2,1%. Ωστόσο, στο τρέχον γεωπολιτικό σκηνικό, δείκτες όπως το ΑΕΠ δεν αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια την πραγματική κατάσταση της οικονομίας, λόγω των ταχέως αυξανόμενων δαπανών, της κλίμακας των συνεχιζόμενων αλλαγών και των μεγάλων διαφορών μεταξύ των επιμέρους οικονομικών τομέων. Επιπρόσθετα, υπήρξαν περιορισμοί, από πλευράς ρ/Κυβέρνησης είτε στην πρόσβαση σε στατιστικά στοιχεία, είτε στη δημοσιοποίησή τους.

Οι πρώτοι μήνες του 2022, όταν οι ρωσικές εταιρείες απέφεραν υψηλά κέρδη, είχαν θετικό αντίκτυπο στην οικονομική απόδοση της χώρας. Η κατάσταση άρχισε να επιδεινώνεται λόγω της επιστράτευσης το φθινόπωρο 2022, και της ενίσχυσης των μέτρων των κυρώσεων.

Όσον αφορά στα δημόσια οικονομικά, έχει καταγραφεί σημαντική αύξηση των δαπανών, η οποία, σε συνδυασμό, εντός του 2022, με τα ισχυρά έσοδα από το πετρέλαιο και το φ.α., δημιούργησαν τις συνθήκες περιορισμού του αναπόφευκτου ελλείμματος.

Η πτώση της καταναλωτικής ζήτησης, η οποία υποχώρησε κατά περίπου 4% το 2022, παρέσυρε τη ρ/οικονομία. Ο όγκος του λιανικού εμπορίου μειώθηκε κατά περίπου 7%, λόγω της ασαφούς προοπτικής των εξελίξεων στη χώρα, με τους καταναλωτές να μην προβαίνουν σε αγορές και μερίδιο της μεσαίας τάξης, ως κινητήριας δύναμης της κατανάλωσης στις μεγάλες πόλεις, να μεταναστεύει. Ωστόσο, αυξήθηκαν οι δαπάνες παροχής υπηρεσιών (μεταφορικά και δημοτικά τέλη και τέλη στέγασης) και εστίασης, στοιχείο που αποδίδεται στο ότι πολλοί Ρώσοι αποφάσισαν να παραμείνουν εντός της επικράτειας.

Η περιορισμένη ζήτηση και τα μέτρα που έλαβε η ρ/Κυβέρνηση (συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των επιτοκίων και της ενίσχυσης του ρουβλίου) συνέβαλαν στην επιβράδυνση του πληθωρισμού. Στο τέλος του έτους, είχε διαμορφωθεί κάτω του 12%.

Σε κλαδικό επίπεδο, οι καλές επιδόσεις της γεωργίας και του κατασκευαστικού τομέα συνέβαλαν σε σημαντικά βραδύτερη μείωση του ρ/ΑΕΠ, ενώ οι ρ/επιχειρήσεις, με την υποστήριξη του κράτους, αύξησαν τις επενδύσεις παρά τη συνεχιζόμενη οικονομική κρίση. Σε αυτό συνέβαλαν η ανάγκη προσαρμογής στη νέα οικονομική πραγματικότητα, συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών σε προμηθευτές και αγαθά, η ανάγκη για τεχνολογική αυτάρκεια και η δημιουργία νέων εφοδιαστικών αλυσίδων.

Οι τιμές των βιομηχανικών αγαθών, ιδίως αυτών που εισάγονται ή παράγονται με ανταλλακτικά από το εξωτερικό, αυξήθηκαν περισσότερο από όλα. Στο τέλος του έτους άρχισαν να ανεβαίνουν και τα τιμολόγια των δημοσίων υπηρεσιών (μεταφορικά, δημοτικά και στεγαστικά τέλη). Πολλοί Ρώσοι παραπονιούνται ότι ο αντιληπτός πληθωρισμός ήταν πολύ υψηλότερος από αυτόν που ανέφερε η Rosstat. Επιπλέον, κατά τη γνώμη τους, η ποιότητα πολλών προϊόντων έχει υποβαθμιστεί και η γκάμα έχει μειωθεί.

Η βιομηχανική παραγωγή μειώθηκε, επίσημα, μόνο κατά 0,5% περίπου. Αυτό οφειλόταν κυρίως στα πολύ καλά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν τους πρώτους μήνες του έτους, καθώς και στις κρατικές προμήθειες για πολεμικές ανάγκες (αυτό ισχύει για τη βιομηχανία εξοπλισμού, κλωστοϋφαντουργίας και τροφίμων). Ο τομέας της εξορυκτικής βιομηχανίας σημείωσε ελαφρά αύξηση (η παραγωγή του τομέα πετρελαίου αυξήθηκε 2% ετησίως), κυρίως λόγω της αναβολής του εμπάργκο της ΕΕ στις εισαγωγές ρ/πετρελαίου, για το τέλος του έτους.

Η βιομηχανική παραγωγή συρρικνώθηκε στις περιοχές που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, π.χ. στην περιφέρεια Καλούγκα (κατά 20%) και στην περιφέρεια του Καλίνινγκραντ (κατά 18%) και στη βιομηχανία ξυλείας, π.χ. στην Καρελία (κατά 9%). Αύξηση

παρατηρήθηκε σε περιοχές που συνδέονται με τον τομέα των όπλων, όπως η περιφέρεια Bryansk (κατά 18%), με τον ενεργειακό τομέα, όπως το Nenets Autonomous Okrug (κατά 12%) ή και με τους δύο τομείς ταυτόχρονα, όπως με το Ταταρστάν (κατά 6%) .

Οι περιορισμοί στις εισαγωγές, το κλείσιμο του εναέριου χώρου για τους ρ/αερομεταφορείς και η αποκοπή τους από ανταλλακτικά και υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης) είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση των αεροπορικών μεταφορών. Τα κυβερνητικά προγράμματα στήριξης του εσωτερικού τουρισμού συνέβαλαν ώστε η μεταφορά επιβατών να μειωθεί σε μικρότερο βαθμό.

Στον τομέα των υδρογονανθράκων, οι ρ/προμήθειες φ.α. μειώθηκαν αισθητά (κατά περίπου 45%) κατά το β' εξάμηνο, στην ευρωπαϊκή αγορά συμπαρασύροντας την παραγωγή. Η Gazprom επηρεάστηκε ιδιαίτερα, καθώς εξόρυξε 20% λιγότερο φ.α. (στο τέλος του έτους, η εταιρεία σταμάτησε να δημοσιεύει στοιχεία για τις εξαγωγές και την εξόρυξη). Επίσης, παρατηρήθηκε μείωση σχεδόν 25% της αξίας των υπηρεσιών προς τη βιομηχανία πετρελαίου και φ.α. λόγω της αποχώρησης ξένων εταιρειών από τη Ρωσία.

Ωστόσο, οι τιμές των φυσικών πόρων στις παγκόσμιες αγορές παρέμειναν υψηλές και η Ρωσία κατάφερε να συνεχίσει να εξάγει μεγάλους όγκους, ειδικά το α' εξάμηνο 2022, αποκομίζοντας σημαντικά έσοδα. Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας, η αξία των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών προσέγγισε το ύψος ρεκόρ των \$639 δις (\$590,8+\$48,5), το 2022, αυξημένη κατά 16% έναντι του 2021. Η αξία των εισαγωγών μειώθηκε σχεδόν κατά 9%, έναντι του 2021, στα \$347 δις (\$276,7+71,1) δις. Από τα μέσα του έτους, όταν τέθηκαν σε ισχύ οι κυρώσεις στις ρωσικές εξαγωγές (μέταλλα, ξύλο, άνθρακας, πετρέλαιο), οι προμήθειες προς το εξωτερικό άρχισαν να μειώνονται. Παράλληλα, η εντατικοποίηση των σχέσεων με «φιλικές» χώρες, κυρίως με την Κίνα, την Τουρκία και την Ινδία, βοήθησε στην αύξηση του όγκου εμπορίου. Η αξία των ρωσικών εξαγωγών αυξήθηκε κυρίως προς την Κίνα (45%), την Τουρκία (120%) και την Ινδία (400%, κυρίως εξήχθη αργό πετρέλαιο). Οι εξαγωγές προς την ΕΕ ήταν επίσης υψηλότερες (κατά 35%), γεγονός που οφειλόταν στις υψηλές τιμές των ενεργειακών πόρων, ιδίως το α' εξάμηνο του έτους. Ως αποτέλεσμα, η Ρωσία πέτυχε ρεκόρ πλεονάσματος τρεχουσών συναλλαγών ύψους \$236,1 δις το 2022, σχεδόν διπλάσιο έναντι του 2021.

Η Κεντρική Τράπεζα εφάρμοσε σφιχτή νομισματική πολιτική, με το επιτόκιο στην αρχή της ουκρανικής κρίσης να ανέρχεται σε 20% και σταδιακά να μειώνεται στο 7,5%. Το ρωσικό νόμισμα έγινε το ισχυρότερο μεταξύ των αναδυόμενων οικονομιών το 2022 (η μέση συναλλαγματική ισοτιμία ήταν 68,35 ρούβλια στο δολάριο ΗΠΑ, και 72,15 ρούβλια στο ευρώ). Προς το τέλος του έτους, η μειούμενη εισροή πετροδολαρίων και οι αυξανόμενες εισαγωγές συνέβαλαν στη διολίση του ρ/νομίσματος.

Για να αντιπαρέλθει τη σημαντική αύξηση των δημοσιονομικών δαπανών, το ρ/Υπ. Οικονομικών αξιοποίησε τα αποθέματα του Εθνικού Ταμείου Πλούτου, όπως αποτιμώνται σε δολ. ΗΠΑ, τα οποία διακυμάνθηκαν αισθητά (Ιαν'22: \$182 δις / Μαρ'22: \$154 δις / Ιουλ'22: \$210 δις / Δεκ'22: 148 δις). Οι πόροι του Ταμείου κατατίθενται κυρίως σε γιουάν και χρυσό. Παράλληλα, οι δυτικές χώρες, το Μάρτιο 2022, πάγωσαν τα μισά σχεδόν συναλλαγματικά αποθέματα της Κεντρικής Τράπεζας, σε λογαριασμούς στο εξωτερικό.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2022, το εξωτερικό χρέος μειώθηκε κατά περίπου \$100 δις (από \$482 δις σε \$380 δις), ενώ ως ποσοστό μειώθηκε από 36% σε 17% του ΑΕΠ. Σε όρους διεθνών εμπορικών συναλλαγών, η Ρωσία έχει ξεκινήσει την επέκταση των διακανονισμών σε εθνικά νομίσματα, στο πλαίσιο των σχημάτων BRICS, SCO, EAEU.

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

1.1 Επισκόπηση της Ρωσικής Οικονομίας

Τα θεμελιώδη μεγέθη του εξωτερικού τομέα της ρ/οικονομίας, σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας, που διαμορφώθηκαν, κατά το 2022, εν πολλοίς βασίστηκαν στα πολύ υψηλά επίπεδα διεθνών τιμών υδρογονανθράκων και πρώτων υλών. Τα ρ/μεγέθη ήταν τα ακόλουθα:

- Αύξηση του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών έτους 2022 ανήλθε σε \$233,0 δις, υπερβαίνοντας σχεδόν 2 φορές εκείνο του 2021 (καθοριστικό ρόλο διαδραμάτισε το πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου κυρίως λόγω της αύξησης των ρ/εξαγωγών υδρογονανθράκων).
- Μείωση του εξωτερικού χρέους έναντι του 2021 κατά \$101,8 δις, ανερχόμενο, στις 31 Δεκ. 2022, σε \$380,5 δις. Η μείωση οφείλεται στη μείωση των χρεωστικών υποχρεώσεων με τη μορφή δανείων, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων επενδύσεων και των υποχρεώσεων σε κρατικούς χρεωστικούς τίτλους.
- Βελτίωση της καθαρής διεθνούς επενδυτικής θέσης από \$485,0 δις το 2021 σε \$770,4 δις το 2022, λόγω της συσσώρευσης ξένων περιουσιακών στοιχείων και της μείωσης των εξωτερικών υποχρεώσεων.
- Διεύρυνση του πλεονάσματος του εμπορικού ισοζυγίου, στα \$308,0 δις, έναντι \$190,3 δις του 2021, ως αποτέλεσμα της αύξησης της αξίας των εξαγωγών λόγω του ευνοϊκού περιβάλλοντος των διεθνών τιμών πρώτων υλών και της μείωσης των ρ/εισαγωγών.
- Επιδείνωση του ισοζυγίου του εξωτερικού εμπορίου στον τομέα των υπηρεσιών στα \$22,2 δις λόγω της σημαντικής μείωσης της αξίας των υπηρεσιών που παρασχέθηκαν σε μη κατοίκους.
- Αύξηση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αποδοχών των εργαζομένων κυρίως λόγω της αύξησης του αριθμού των προσωρινά απασχολούμενων μεταναστών.
- Διεύρυνση του ελλείμματος στο υπόλοιπο του δευτερογενούς εισοδήματος λόγω της αύξησης των προσωπικών μεταφορών που καταβάλλονται σε μη κατοίκους.
- Μείωση του ελλείμματος στο υπόλοιπο των εσόδων από επενδύσεις, μεταξύ άλλων, λόγω της μείωσης του μεριδίου των μη Ρ/κατοίκων στο κεφάλαιο ρ/εταιρειών.
- Επιδείνωση του ισοζυγίου κεφαλαίων (καταγραφή ελλείμματος \$4,6 δις το 2022 έναντι πλεονάσματος 0,1 δις το 2021).

Η Πρόεδρος της ΤτΡ ευχαρίστησε την Κρατική Δούμα για την αποτελεσματικότητα και παραγωγικότητα που επέδειξε όσον αφορά στην έγκαιρη υιοθέτηση της νομοθεσίας θωράκισης της ρ/οικονομίας έναντι των κυρώσεων, αποδίδοντας ταυτόχρονα ιδιαίτερη σημασία στο διαρθρωτικό μετασχηματισμό που διήλθε το ρ/χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Η επικεφαλής της νομισματικής Αρχής παραδέχθηκε ότι η φύση και η κλίμακα του χρηματοπιστωτικού σοκ ήταν μοναδικές σε όγκο και σε μέγεθος παγκοσμίως, υπεραμύνθηκε όμως της εργαλειοθήκης προστασίας της χρηματοπιστωτικής αγοράς και της σταθερότητας των τιμών, την οποία η Τράπεζα είχε πρότερα αναπτύξει, παρέχοντας τη δυνατότητα σταθεροποίησης της κατάστασης με ελάχιστες απώλειες.

Η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσικής Ομοσπονδίας διαδραμάτισε βασικό ρόλο στην αποτροπή της κατάρρευσης του τραπεζικού συστήματος. Η Κεντρική Τράπεζα αύξησε το βασικό επιτόκιο στο 20% (και έπεισε τις τράπεζες να αυξήσουν τα επιτόκια καταθέσεων) ουσιαστικά σταματώντας τον δανεισμό αλλά συγκρατώντας τον τραπεζικό πανικό. Ταυτόχρονα, προκειμένου να περιοριστεί η εκροή ξένου συναλλάγματος, η Κεντρική Τράπεζα εισήγαγε περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων: εξαγωγή νομισμάτων σε μετρητά, μεταφορές σε ξένους λογαριασμούς και αναλήψεις από καταθέσεις σε ξένο νόμισμα. Οι επιχειρήσεις (τόσο οι μεγάλοι εξαγωγείς εμπορευμάτων όσο και οι απλές εταιρείες και οι μεμονωμένοι επιχειρηματίες που λαμβάνουν πληρωμές από ξένους πελάτες) υποχρεώθηκαν να πουλήσουν το 80% των κερδών σε ξένο συναλλάγμα. Αυτό κατέστησε δυνατή τη μείωση της ζήτησης για το νόμισμα και τον περιορισμό του πληθωρισμού.

Η ρ/Κυβέρνηση έχει επεκτείνει σημαντικά τις εξουσίες της Επιτροπής για τον Έλεγχο των Ξένων Επενδύσεων: από τον Μάρτιο του 2022, όλες οι συναλλαγές με εταιρείες από μη φιλικές χώρες έπρεπε να περνούν από αυτήν, συμπεριλαμβανομένων πληρωμών χρέους σε ξένο νόμισμα και ακόμη και μεταφορές ξένου νομίσματος στους δικούς τους λογαριασμούς στο εξωτερικό. Ταυτόχρονα, οι ρωσικές εταιρείες στις οποίες επιτράπη η επιτροπή να αγοράσουν τα περιουσιακά στοιχεία των αναχωρούντων ξένων εταιρειών χορηγήθηκαν ειδικοί όροι, για παράδειγμα, χαλάρωση της εποπτείας κατά τη λήψη δανείου από ρωσική τράπεζα για τη χρηματοδότηση της συναλλαγής.

Οι πρώτες και αυστηρότερες κυρώσεις που επιβλήθηκαν μετά την έναρξη της ουκρανικής κρίσης, αφορούσαν το χρηματοπιστωτικό τομέα. Η ρ/αγορά αντέδρασε με πολύ υψηλή μεταβλητότητα και η συναλλαγματική ισοτιμία του ρουβλίου καταποντίστηκε συνεπεία του παγώματος μέρους των αποθεματικών της Τράπεζας, αφού της είχε στερηθεί η δυνατότητα παρέμβασης στην αγορά συναλλάγματος.

Η υιοθέτηση σφιχτής νομισματικής πολιτικής, αρχικά, εκμεταλλευόμενη την αδύναμη ζήτηση για ξένο συνάλλαγμα, εκ μέρους των Ρ/εισαγωγέων, δεν ξέφυγε από την παραδοσιακή στρατηγική να διατηρηθεί η ισοτιμία του ρουβλίου κυμαινόμενη, αποφεύγοντας έντονες παρεμβάσεις και εξισορροπώντας τα συμφέροντα της εισαγωγικής και εξαγωγικής βάσης της οικονομίας.

Μεταξύ των μέτρων σταθεροποίησης που έλαβε η ΤτΡ κατά το παρελθόν έτος, συμπεριλαμβάνονταν η ραγδαία αύξηση του βασικού επιτοκίου στο 20% (από 9,5%) με σκοπό την επίτευξη ισορροπίας στην αγορά συναλλάγματος και την αποτροπή της ανεξέλεγκτης πληθωριστικής επιτάχυνσης, η επιβολή αυστηρών περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων με σκοπό την ορθολογική διαχείριση των συναλλαγματικών ροών και η αναστολή των συναλλαγών στο χρηματιστήριο της Μόσχας ώστε να αποτραπεί η κατάρρευση του χρηματιστηριακού δείκτη.

Υλοποιήθηκε συστηματική προσπάθεια συνεργασίας με παράγοντες της ρ/αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών, αποσκοπώντας στο εμπορικό άνοιγμα προς τις αγορές φιλικών χωρών, αλλά και στη στήριξη της εγχώριας αγοράς ομολόγων (OFZ), ώστε να μην κλυδωνιστούν οι δανειακές ροές της οικονομίας. Ταυτόχρονα, η σταδιακή σταθεροποίηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας (το 2022, η συναλλαγματική ισοτιμία είχε ενισχυθεί σημαντικά, περιορίζοντας τον εισαγόμενο πληθωρισμό) συνέβαλε στην αναγκαία ανάκαμψη των εισαγωγών, οι οποίες, λόγω των κυρώσεων και της μερικής έλλειψης υλικοτεχνικών υποδομών είχαν υποστεί μεγάλες απώλειες, από την έναρξη της κρίσης, μέχρι οι Ρ/εισαγωγείς να κατορθώσουν να δημιουργήσουν νέα κανάλια προμηθειών.

Τα μέτρα απέδωσαν, επιφέροντας επιβράδυνση της αύξησης των τιμών και ανάσχεση του κλίματος υποτίμησης, με αποτέλεσμα τη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής στο ύψος επιτοκίου 7,5%, (Σεπτέμβριος 2022), ήτοι 2 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερα σε σχέση τις αρχές Φεβρουαρίου 2022 και με πολύ ταχύτερους ρυθμούς σε σχέση με την περίοδο κρίσης 2014-2015, όταν η οικονομία ήταν αποστεωμένη από κεφάλαια. Με τη σταθεροποίηση της οικονομίας, ξεκίνησε ένας κύκλος χαλάρωσης των συναλλαγματικών ελέγχων και περιορισμών, που όμως δεν οδήγησε σε φαινόμενα εκροής κεφαλαίων (ούτως ή άλλως η κατάσταση με τις μη φιλικές χώρες απέτρεψε κάτι τέτοιο), αλλά επέφερε μια ισορροπία μεταξύ των συναλλαγματικών αποθεμάτων που διατηρούσαν οι Ρ/πολίτες και επιχειρήσεις στο εξωτερικό και εκείνων στην εγχώρια αγορά, απαραίτητων για τη διενέργεια απρόσκοπτων διεθνών εμπορικών συναλλαγών.

Έκτοτε, το βασικό επιτόκιο παρέμεινε στο επίπεδο του 7,5%, καθόσον οι αποφάσεις νομισματικής πολιτικής καθοδηγούνται από τον τρέχοντα ήπιο ρυθμό αύξησης των τιμών (10,7% σε ετήσια βάση, τον Μάρτιο τ.ε., 1,5% χαμηλότερα του Φεβ. τ.ε.), ωστόσο οι πληθωριστικές προσδοκίες παραμένουν λόγω της αύξησης των εξαγωγών.

Όσον αφορά στις επιδράσεις της παγκόσμιας οικονομίας (ενέχει κίνδυνο επιβράδυνσης λόγω μιας διαδικασίας αύξησης επιτοκίων, της οποίας προηγήθηκε μακρά εποχή έως και μηδενικών επιτοκίων) στη ρ/οικονομική σκηνή, αυτές εξακολουθούν να είναι περιορισμένες. Εν τούτοις, τα πρόσφατα μεμονωμένα,

πλην ενδεικτικά, παραδείγματα στρεβλής χρηματοοικονομικής διαχείρισης δύο φαινομενικά μικρών αμερικανικών τραπεζών, κατέδειξαν με πόσο βίαιο τρόπο μπορούν να αντιδράσουν οι παγκόσμιες χρηματαγορές. Το όλο τοπίο ενδέχεται, σε βάθος χρόνου, να οδηγήσει σε μείωση της ζήτησης για τις ρ/εξαγωγές, η οποία σε συνδυασμό με την πτώση των ενεργειακών τιμών (διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του ρ/ομ.προϋπολογισμού και του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών) συνιστούν ένα εκρηκτικό μείγμα για τη διαχείριση των ρ/δημόσιων οικονομικών.

Στην άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής, ως αναπόσπαστου τμήματος του συνολικού μείγματος οικονομικής πολιτικής. Ανέφερε ότι το τρέχον έτος, αναμένεται να συμβάλει θετικά στη διαμόρφωση της συνολικής καταναλωτικής ζήτησης, η οποία εν πολλοίς θα καθοριστεί από την αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων των νοικοκυριών και τον βαθμό που αυτά θα είναι πρόθυμα να δαπανήσουν για αγορές. Οι αποφάσεις για τα επιτόκια θα καθοριστούν λαμβάνοντας υπόψη τη συνδυασμένη επίδραση πολλών παραγόντων, τόσο εξωτερικών όσο και εσωτερικών, προκειμένου να σταθεροποιηθεί ο πληθωρισμός στο επίπεδο του 4%, το 2024 και μετά.

Το πλέον όμως σημαντικό κεφάλαιο στην ομιλία της κας Ναμπιούλινα αφορούσε την ανακατεύθυνση πόρων σε μια οικονομία λειτουργούσα υπό συνθήκες ραγδαίου διαρθρωτικού μετασχηματισμού, διασφαλίζοντας ότι τα ρ/πιστωτικά ιδρύματα θα είχαν τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσουν κατά κύριο λόγο έργα προσαρμογής και τεχνολογικής υποκατάστασης. Για το σκοπό αυτό έχει ξεκινήσει η υιοθέτηση μέτρων, όπως η μείωση των απαιτήσεων για αποθεματικά και η αναφορά σε σαφή κριτήρια δανειοδοτήσεων, τα οποία εκτιμάται ότι δεν θα επιβαρύνουν την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών και δεν θα δημιουργήσουν κινδύνους στο ρ/τραπεζικό σύστημα. Απώτερος στόχος είναι η όσο το δυνατόν απρόσκοπτη υλοποίηση έργων στην οικονομία, η διασφάλιση σταθερής οικονομικής θέσης για τους δανειολήπτες και η εξάλειψη των κινδύνων μη αποπληρωμής των δανείων.

Ωστόσο, οι προκλήσεις που παραμένουν στο σύστημα και που ενδεχομένως απαιτήσουν πρόσθετες νομοθετικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπισή τους, είναι αυτές που χαρακτηρίζουν την αγορά δανείων νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Για τα νοικοκυριά, μεγάλο πρόβλημα παραμένει η αποπληρωμή των στεγαστικών δανείων (αυξήθηκαν κατά 20% έναντι του 2021) και το ότι έχουν διαμορφωθεί αρνητικές, ποιοτικά, τάσεις στο χαρτοφυλάκιό τους, όπως τα δάνεια χαμηλής προκαταβολής, αλλά υπερτιμημένης ενυπόθηκης ασφάλειας. Στον τομέα των καταναλωτικών δανείων, κύριο ζήτημα αποτελεί η προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, ιδίως στις περιπτώσεις απώλειας εισοδήματος, με την Τράπεζα να στοχεύει στη λήψη μέτρων καταπολέμησης τυχόν αθέμιτων πρακτικών.

Σχετικά με τον εταιρικό δανεισμό, ο κλάδος βίωσε ανάπτυξη 14,3% έναντι του 2021 (οι ρ/επιχειρήσεις αντικατέστησαν δάνεια που είχαν λάβει από ξένες τράπεζες), ενώ το τρέχον έτος, το οποίο χαρακτηρίζεται από μειωμένη εταιρική πίστη, η αύξηση εκτιμάται να είναι της τάξης του 10%. Πέραν της παραδοσιακής τραπεζικής πίστης, η ΤτΡ αποσκοπεί στην επέκταση των δανειακών εργαλείων για λόγους αύξησης της προσβασιμότητας των επιχειρήσεων (όχι μόνον των μεγάλων αλλά και των μικρομεσαίων, ιδιαίτερα στον κλάδο της τεχνολογίας, για όσες συμμετέχουν σε κυβερνητικά έργα προσαρμογής) στη δανειακή αγορά εταιρικών ομολόγων, όπως επίσης στη χρηματοδότηση μέσω συμμετοχής, ιδιωτών, στο μετοχικό κεφάλαιο (η ρ/κεφαλαιαγορά, σε αντίθεση με εκείνες των δυτικών οικονομιών, χαρακτηρίζεται από πολύ μικρό ποσοστό ελεύθερης κυκλοφορίας μετοχών, 10% έναντι 80%). Μοχλό για την ανάπτυξη της ρ/κεφαλαιαγοράς συνιστά η επαναφορά του καθεστώτος ανάρτησης εταιρικών ισολογισμών και λοιπών οικονομικών στοιχείων απαραίτητων για τη λήψη αποφάσεων από υποψήφιους επενδυτές, κάτι που προς το παρόν έχει ανασταλεί.

Ειδικά για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων, η Πρόεδρος της ΤτΡ αναφέρθηκε στη σημασία των μηχανισμών προσέλκυσης χρηματοδότησης, σε διάφορα στάδια της ζωής μιας εταιρείας (από τα βήματα startup μέχρι την ωρίμανσή της). Μέχρι στιγμής, όμως, στη ρ/κεφαλαιαγορά, οι θεσμοί crowdfunding, venture financing, αλλά και των ψηφιακών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων δεν λειτουργούν αποτελεσματικά όσον αφορά στην προσέλκυση ιδιωτών ή θεσμικών επενδυτών, απαιτώντας επίσης

νομοθετικές παρεμβάσεις για την ανάπτυξη λύσεων βασισμένων στην εγχώρια χρηματοπιστωτική βιομηχανία. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα χρηματοοικονομικού μετασχηματισμού υπογράμμισε την επιτυχία των εγχειρημάτων Mir (ανάλογο συστημάτων χρεωστικών/πιστωτικών καρτών VISA και MasterCard) και SPFS (ανάλογη πλατφόρμα του συστήματος SWIFT) και τη συνεπακόλουθη δικαίωση των εν λόγω επιλογών, παρά τις όποιες αντιδράσεις περί της σχέσης κόστους/οφέλους που είχαν διατυπωθεί από παράγοντες της εγχώριας χρηματαγοράς.

Εν κατακλείδι, κύριο αποτέλεσμα υπήρξε η επίτευξη της προστασίας της μακροοικονομικής σταθερότητας, μηδέ εξαιρουμένης της διατήρησης του απρόσκοπτου δανεισμού από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και της διαθεσιμότητας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις. Εξέφρασε δε την ελπίδα η χώρα να ενταχθεί σε τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης, πράγμα που θα απαιτήσει, όπως επεσήμανε, πολλή και συστηματική δουλειά.

Όσον αφορά στην εκτέλεση του ομ. προϋπολογισμού έτους 2022, τα δημοσιονομικά έσοδα ανήλθαν σε 27,82 τρις ρούβλια (\$407,08 δις), αυξημένα κατά 10,0% έναντι του 2021, ενώ οι δημοσιονομικές δαπάνες σε 31,12 τρις ρούβλια (\$455,28 δις), αυξημένες κατά 25,6% έναντι του 2021 (λαμβάνεται η μέση ισοτιμία δολ/ρουβλίου 68,35, για το 2022). Ο ομ. προϋπολογισμός παρουσίασε έλλειμμα 3,29 τρις ρουβλίων (\$48,21 δις) έναντι πλεονάσματος 524,3 δις ρουβλίων (\$7,67 δις) το 2021. Εξαιρουμένων των εσόδων από τους τομείς πετρελαίου και φ.α., ο προϋπολογισμός παρουσίασε έλλειμμα 14,88 τρις ρουβλίων (\$217,71 δις) αυξημένου κατά 74,4% έναντι του ελλείμματος έτους 2021.

Εκτέλεση Ρ/Ομοσπονδιακού Προϋπολογισμού	2021	2022
Συνολικά Δημοσιονομικά Έσοδα	25.286,4	27.824,4
Έσοδα από πετρέλαιο και φυσικό αέριο	9.056,5	11.586,2
Έσοδα εκτός πετρελαίου και φυσικού αερίου	16.229,9	16.238,2
Εγχώρια παραγωγή	8.135,1	9.455,1
ΦΠΑ (εγχώριο)	5.479,3	6.489,4
Ειδικό φόρος κατανάλωσης (εσωτερικοί)	1.012,8	1.147,2
Φόρος κερδών	1.552,4	1.669,5
Προσωπικός φόρος εισοδήματος	90,7	149,0
Εισαγωγές	4.724,5	3.777,6
ΦΠΑ (εισαγωγές)	3.733,0	3.063,4
Ειδικό φόρος κατανάλωσης (εισαγωγές)	132,6	103,8
Δασμοί εισαγωγών	858,9	610,4
Άλλα	3.370,2	3.005,4
Συνολικές Δημοσιονομικές Δαπάνες	24.762,1	31.119,0
Συνολικό Έλλειμμα (-) ή Πλεόνασμα (+)	524,3	-3.295,0
Έλλειμμα (εξαιρουμένων των υδρογονανθράκων)	-8.532,2	-14.881,2

Πηγή: Ρωσικό Υπ. Οικονομικών

1.2 Βασικά Οικονομικά Μεγέθη

Παρατίθενται τα βασικά οικονομικά μεγέθη της Ρωσικής Ομοσπονδίας (περιόδου 2017-2022):

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Βασικά Οικονομικά Μεγέθη Ρωσικής Ομοσπονδίας						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ονομαστικό ΑΕΠ [WB]	\$1,55 τρις.	\$1,60 τρις.	\$1,66 τρις.	\$1,48 τρις	\$1,31 τρις	153,43 τρις ρ. \$2,24 τρις
Μεταβολή ονομαστικού ΑΕΠ [Ministry of Ec.Development]	+1,5%	+2,3%	+1,3%	-3,0%	+4,7%	-2,1% (σε ρούβλια)

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ [WB]	\$10.720,3	\$11.287,4	\$11.497,9	10.126,7	\$10.220	1,03 εκ. ρ. \$15.104
Ανεργία [WB]	5,2%	5,2%	4,5%	5,6%	4,8%	3,7%
Πληθωρισμός [WB]	3,7%	4,3%	4,5%	3,4%	8,4%	11,94%
Ισοζύγιο Γεν.Κυβέρνησης (συμπερ. υδρογονανθρακων) (% ΑΕΠ) [Min. of Finance]	-R1.331,4 δις (-\$22,49 δις) -1,5% ΑΕΠ	+R2.741,4 δις (+\$43,02 δις) +2,7% ΑΕΠ	+R1.974,3 δις (+\$30,55 δις) +1,9% ΑΕΠ	-R4.102,3 δις (-\$57,05 δις) -3,8% ΑΕΠ		2,3%
Ισοζύγιο Γεν.Κυβέρνησης (εξαίρ. υδρογονανθρακων) (% ΑΕΠ) [Min.of Finance]	-R7.303,3 δις (-\$123,36 δις) -7,9%	-R6.276,4 δις (-\$98,5 δις) -6,1%	-R5.950,0 δις (-\$92,1 δις) -5,5%	-R9.338,0 δις (-\$129,8 δις) -8,8%		N/A
Δαπάνες Γεν.Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) [Min.of Finance]	17,02%	16,1%	17,0%	21,4%		N/A
Εξωτερικό Χρέος (%ΑΕΠ) [Central Bank of Russia]	\$518,4 δις (33%)	\$455,7 δις (27%)	\$491,4 δις (29%)	\$467,9 δις (32%)	\$482,1 δις (36%)	\$380,5 δις (17%)
Εξωτ. Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ) [Min.of Finance]	\$49,8 δις 3,2% (01.01.2018)	\$49,2 δις 3,0% (01.01.2019)	\$54,8 δις 3,3% (01.01.2020)	\$56,7 δις 3,9% (01.01.2021)	\$59,7 δις (01.01.2022)	\$57,4 δις (01.12.2022)
Εσωτ. Δημόσιο Χρέος (%ΑΕΠ) [Min.of Finance]	R 8.690 δις \$146,86 δις 9,5% (01.01.2018)	R 9.176 δις \$ 144,05 δις 9,0% (01.01.2019)	R 10.172 δις \$ 157,46 δις 9,5% (01.01.2020)	R 14.751 δις \$205,15 δις 14,3% (01.01.2021)	R 16.486 δις (01.01.2022)	R 18.780 δις (01.01.2023)
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών [Cenral Bank of Russia]	+\$33.156 εκ.	+\$113.811εκ	+\$65.337 εκ.	+36.113 εκ.	+\$120,3 δις	+\$233,0 δις
Μέση Συναλλαγματική Ισοτιμία Ρουβλίου (\$ και €) [Central Bank of Russia]	\$1=R59,17 €1=R63,18	\$1=R63,7 €1=R74,8	\$1=R64,6 €1=R72,3	\$1=R71,9 €1=R82,0	\$1=R74,2 €1=R84,0	\$1=R68,5 €1=R72,5
Βασικό επιτόκιο (τελ. ημ/νία αλλαγής εντός έτους) [Central Bank of Russia]	7,75% (15.12.2017)	7,75% (15.09.2018)	6,25% (16.12.2019)	4,25% (28.07.2020)	8,5% (30.12.2021)	7,5% (28.12.2022)
Διαθέσιμα Κεντρικής Τράπεζας (31/12) [Central Bank of Russia]	\$417,8 δις	\$479,3 δις	\$554,4 δις	\$595,8 δις		N/A
Μέσος Μηνιαίος Μισθός / Εργαζόμενου (άνευ μπόνους) [Russia Statistical Yearbook]	R40.805	R41.600	R44.600	R51.352	R57.244	R64.191
Μέση Εθνική Σύνταξη [Russia Statistical Yearbook]	R13.293	R14.711	R14.544	R15.744	R15.801	R17.824
Μέσο Μηνιαίο Ελάχιστο Επίπεδο Διαβίωσης/ Κατώτατος Μισθός [Russia Statistical Yearbook]	R9.506	R9.872	R9.800	R11.329	R11.653	R13.919

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα Ρωσίας / Ρωσική Στατιστική Υπηρεσία / Υπ.Οικ.Ανάπτυξης / Παγκόσμια Τράπεζα
Μέση συναλλ. Ισοτιμία 2022 δολ ΗΠΑ = 68,35 ρούβλια

1.3 Δομή της Ρ/Οικονομίας - Επιπτώσεις ουκρανικής κρίσης - Προβλέψεις 2023

Επιπτώσεις σε κλάδους ρ/οικονομίας από την ουκρανική κρίση

Χρηματοοικονομικός τομέας

Σχεδόν αμέσως μετά την έναρξη της ουκρανικής κρίσης, τα μεγαλύτερα **δυτικά συστήματα διενέργειας χρηματοπιστωτικών συναλλαγών** (Visa, Mastercard, American Express) εγκατέλειψαν τη ρ/αγορά. Οι συναλλαγές εντός της Ρωσίας συνέχισαν να διεξάγονται στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Πληρωμών, αλλά στον υπόλοιπο κόσμο, οι ρ/τραπεζικές κάρτες σταμάτησαν να λειτουργούν. Η UnionPay της Κίνας συνέχισε να συνεργάζεται με αρκετές ρ/τράπεζες που δεν είχαν ενταχθεί στις κυρώσεις, αλλά οι πελάτες τους αντιμετώπιζαν τακτικά αρνήσεις, να διεκπεραιώσουν συναλλαγές στο εξωτερικό. Ως αποτέλεσμα, το ρ/σύστημα πληρωμών Mir, το οποίο διαχειρίζεται η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας, κατέλαβε μονοπωλιακή θέση στη ρ/αγορά.

Άνθρακας

Το εμπόριο της ΕΕ στην προμήθεια ρωσικού άνθρακα έχει τεθεί σε ισχύ από τον Αύγουστο του 2022. Το 2021, από τους 227 εκατομμύρια τόνους που στάλθηκαν στο εξωτερικό, μόνο 50 εκατομμύρια τόνοι πήγαν στην Ευρώπη. Μεταξύ α' τριμήνων 2022-2023, η Ρωσία, από το 42,1% των ευρωπαϊκών εισαγωγών άνθρακα που προμήθευε την ΕΕ, το μερίδιό της μηδενίστηκε, λόγω ¹.

Τομέας πετρελαίου και φυσικού αερίου

Το 2022, τα δημοσιονομικά έσοδα από τις ρ/εξαγωγές πετρελαίου και φ.α. ανήλθαν σε 11,6 τρις ρούβλια (\$167 δις), αυξημένα κατά 28% έναντι του 2021.

Χρονολόγιο κυρώσεων της ΕΕ στο ρωσικό πετρέλαιο και φυσικό αέριο²

- 3-5 Δεκεμβρίου 2022: Επιβολή ανώτατου ορίου τιμής στο ρ/ακάθαρτο πετρέλαιο (60\$ ανά βαρέλι),
- Απαγόρευση παροχής ναυτιλιακών υπηρεσιών σε πλοία που μεταφέρουν πετρέλαιο σε τιμή συμβολαίου άνω του ανώτατου επιπέδου τιμής,
- 5 Δεκεμβρίου 2022: Επιβολή απαγόρευσης εισαγωγών, δια θαλάσσης, ρ/ πετρελαίου,
- 5 Φεβρουαρίου 2023: Επιβολή απαγόρευσης εισαγωγών, δια θαλάσσης, ρ/πετρελαϊκών προϊόντων,
- 15 Φεβρουαρίου 2023: Επιβολή ανώτατου ορίου τιμής στο ρ/φυσικό αέριο (180\$ ανά MWh),
- Πίεση σε άλλες χώρες να μην προβούν σε προμήθειες ρ/πετρελαίου και φυσικού αερίου,
- Πίεση σε άλλες χώρες για εφαρμογή ανάλογων περιορισμών.

Αντίμετρα της Ρ.Ο. κατά των κυρώσεων της ΕΕ στον ενεργειακό τομέα

- Μη πώληση πετρελαίου και φυσικού αερίου σε όσες χώρες έχουν υιοθετήσει περιορισμό τιμής,
- Μετατόπιση πόρων πετρελαίου και φυσικού αερίου στην εσωτερική κατανάλωση,
- Μείωση παραγωγής για να αποφευχθεί υπερπροσφορά και κατάρρευση διεθνών τιμών,
- Αύξηση των εξαγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου σε χώρες της Ασίας, της Αφρικής και της Νότιας Αμερικής,
- Παροχή εκπτώσεων σε «φιλικές χώρες»,
- Σύναψη νέων ασφαλιστηρίων συμβολαίων για πλοία και φορτία μέσω ασφαλιστικών εταιρειών τρίτων χωρών,
- Πώληση ρ/αργού και φ.α. σε τρίτες χώρες για εν συνεχεία επεξεργασία και πώληση προϊόντων αυτών στις δυτικές αγορές,
- Σχέδια εκμετάλλευσης με διαχειρίστριες εταιρείες πλοίων τρίτων χωρών για θαλάσσια μεταφορά πετρελαίου και φ.α. μέσω της Μεσογείου,
- Αύξηση του στόλου τάνκερ μέσω αγοράς μεταχειρισμένων πλοίων,
- Υιοθέτηση τεχνικών μη εντοπισμού πλοίων που μεταφέρουν ρ/υδρογονάνθρακες.

¹ [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_imports_of_energy_products_recent_developments&oldid=554503#Trend in extra-EU imports of energy products](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_imports_of_energy_products_recent_developments&oldid=554503#Trend_in_extra-EU_imports_of_energy_products)

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/>

Ρ/Φ.Αέριο: Η ουκρανική κρίση αποστέρησε την κύρια κατεύθυνση των **ρ/εξαγωγών φ.α.** Μετά από μια απότομη άνοδο το α' εξάμηνο του 2022, οι τιμές του φ.α. μειώθηκαν σταθερά, ενώ πρώην Ευρωπαίοι αγοραστές επένδυσαν σε μόνιμους και προσωρινούς τερματικούς σταθμούς υδροποιημένου φ.α. (LNG) και επέκτειναν τις προμήθειες αγωγών από τη Νορβηγία, την Αλγερία και το Αζερμπαϊτζάν. Προς ανατολάς, λειτουργεί ο αγωγός φ.α. Power of Siberia I, προς Κίνα.

Μεταξύ α' τριμήνων 2022-2023, το μερίδιο της Ρωσίας στις εισαγωγές της ΕΕ, σε αξία, στο υ.φ.α. από 18,1%, μειώθηκε στο 13,2%, ενώ το ρ/μερίδιο, στο φ.α. σε αερίωδη μορφή, από 38,8% μειώθηκε στο 17,4%.

Ρ/Πετρελαϊκός Τομέας: Αμέσως μετά την έναρξη της ουκρανικής κρίσης, επιβλήθηκαν κυρώσεις στο ρ/πετρελαϊκό τομέα και η τιμή του πετρελαίου των Ουραλίων μειωνόταν καθ' όλο το 2022. Η χαμηλή τιμή του ρ/πετρελαίου, σε συνδυασμό με το χαμηλό φόρο εξόρυξης ορυκτών και τους δασμούς (που υπολογίζονταν από την κατάρρευση της τιμής των Ουραλίων) επέτρεψαν στις ρ/εταιρείες να λαμβάνουν περιθώρια από τη διύλιση, 5-7 φορές υψηλότερα από το μ.ο. της αγοράς. Το «ανώτατο όριο τιμών», που τέθηκε σε ισχύ στις αρχές Δεκεμβρίου 2022, σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες, μείωσαν τις εξαγωγές πετρελαίου της Ρωσίας κατά 56% την πρώτη εβδομάδα και το ρούβλι αποδυναμώθηκε αμέσως κατά 10%. Το «ανώτατο όριο τιμών» απαγόρευε τη μεταφορά και ασφάλιση πετρελαίου, πάνω από μια ορισμένη τιμή, το οποίο, μαζί με το σημαντικά αυξημένο κόστος μεταφοράς (η Ινδία και η Κίνα παρέμειναν οι κύριοι αγοραστές του ρ/πετρελαίου), ανάγκασε το ρ/πετρέλαιο να πωλείται με μεγάλη έκπτωση. Τον Δεκέμβριο του 2022, η έκπτωση στα Urals στο Brent ήταν της τάξης του 40%, έναντι των αρχών Ιανουαρίου 2022. Το «ανώτατο όριο τιμών» επηρέασε σημαντικά τα κέρδη από τις εξαγωγές πετρελαίου της Ρωσίας, αλλά διατήρησε σταθερή την παγκόσμια αγορά. Η Ινδία αύξησε τις αγορές ρ/αργού (με σημαντική έκπτωση), ενώ ταυτόχρονα προέβαινε σε πωλήσεις προϊόντων πετρελαίου σε δυτικές χώρες. Την ίδια πρακτική, η οποία δεν ενέπιπτε σε κυρώσεις, εφάρμοσε και η Κίνα, αλλά και άλλες χώρες. Στα δημόσια οικονομικά, η κατάσταση μετατράπηκε σε αβεβαιότητα στον υπολογισμό των φόρων και των δασμών και σε μείωση των εσόδων του ομ. προϋπολογισμού.

Για να παρακάμψει τους περιορισμούς των κυρώσεων, η Ρωσία σχημάτισε «σκιάδη στόλο», από παλιά τάνκερ, νηολογημένα σε δικαιοδοσίες που επιτρεπόταν να συναλλάσσονται με δυτικούς αγοραστές. Για να σταματήσει τέτοιες πρακτικές, η ΕΕ εισήγαγε στις 23 Ιουνίου 2023 πρόσθετες κυρώσεις (11^ο πακέτο) κατά πλοίων, για συμμετοχή σε συναλλαγές ship to ship transfers (sts).

Λόγω της έλλειψης των σύγχρονων τεχνολογιών παραγωγής πετρελαίου της Ρωσίας, μακροπρόθεσμα, οι κυρώσεις (συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών στις εξαγωγές τεχνολογιών) αποσκοπούν να καταστήσουν αδύνατη την ανάπτυξη της ρ/βιομηχανίας πετρελαίου. Σύμφωνα με την εταιρεία συμβούλων Yakov & Partners (πρώην Russian McKinsey & Company), η μείωση της ρ/παραγωγής, μέχρι το τέλος της δεκαετίας, μπορεί να προσεγγίσει το -30%.

Λόγω της απαγόρευσης της ΕΕ στις θαλάσσιες εισαγωγές ρ/αργού, ακολουθούμενη από το ευρωπαϊκό εμπάργκο στα προϊόντα διύλισης, σύμφωνα με τη Eurostat³, το ρ/μερίδιο πετρελαιοειδών στις εισαγωγές της ΕΕ, μεταξύ 2021-2022, από €4,0 δις μέση μηνιαία εισαγωγή, διαμορφώθηκε στα €4,6 δις, ενώ σε φυσικούς όγκους, από 9,5 εκ. τόνους μειώθηκε στους 8,0 εκ. Μεταξύ α' τριμήνων 2022-2023, η μέση μηνιαία εισαγωγή της ΕΕ από τη Ρωσία μειώθηκε από €6,1 δις σε €0,7 δις, ενώ σε φυσικούς όγκους από 10,5 εκ. τόνους σε 2,1 εκ.

Μεταξύ α' τριμήνων 2022-2023, το μερίδιο της Ρωσίας, από 26,0 % διαμορφώθηκε στο 3,2%.

Γεωργικός τομέας

Η ρ/γεωργική βιομηχανία (συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών προϊόντων και των περισσότερων λιπασμάτων) εξαιρέθηκε σκόπιμα από τις κυρώσεις προκειμένου να αποκλειστεί ο αρνητικός αντίκτυπος στην παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια. Ένα πρωτοφανές 0,5 τρις ρουβλίων κρατικής στήριξης διατέθηκε στο αγροτοβιομηχανικό συγκρότημα. Το ρ/αγροτοβιομηχανικό συγκρότημα, σε αντίθεση με πολλές

³ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_trade_with_Russia_-_latest_developments#Key_product_groups_imported_by_the_EU_from_Russia

βιομηχανίες, παρουσίασε εντυπωσιακή ανάπτυξη 10,2%, κυρίως λόγω του ρεκόρ όλων των εποχών συγκομιδής σιτηρών των 153,8 εκατομμυρίων τόνων. Όμως, οι αγροτικές επιχειρήσεις αντιμετώπισαν προκλήσεις, οι οποίες δεν θα είναι εύκολο να ξεπεραστούν για πολλά χρόνια.

Οι ξένοι (δυτικοί) αγοραστές δεν βιάζονταν να συνεργαστούν με τη Ρωσία λόγω κινδύνων για τη φήμη, το υψηλό κόστος επιχειρηματικής δραστηριότητας και την πολυπλοκότητα των κανόνων συμμόρφωσης. Πέραν της μείωσης των ρ/εξαγωγών δημητριακών και λιπασμάτων, οι ρ/Αρχές δημιούργησαν πρόσθετες δυσκολίες για τις δικές τους εξαγωγές: για παράδειγμα, τον Μάρτιο-Ιούνιο του 2022, υπήρχε επί της ουσίας «απαγόρευση» εξαγωγής σίτου στις χώρες της ΕΑΕΕ, λόγω των υψηλών εξαγωγικών δασμών, ενώ η διακοπή της λειτουργίας του αγωγού αμμωνίας Τολιάτι-Οδησσού επιδείνωσε την κατάσταση. Παράλληλα, παρατηρήθηκε έλλειψη ανταλλακτικών στα ρ/γεωργικά μηχανήματα λόγω της αποχώρησης των ξένων κατασκευαστών και εισαγωγέων, με αποτέλεσμα την υπερβολική αύξηση των τιμών τους. Στο τέλος του έτους, οι εξαγωγές τροφίμων έφθασαν σε υψηλό ρεκόρ (\$40 δις) και η Ρωσία παρέμεινε ο παγκόσμιος ηγέτης στις προμήθειες σιταριού και καθαρός εξαγωγέας τροφίμων.

Σύμφωνα με τη Eurostat, το ρ/μερίδιο λιπασμάτων στις εισαγωγές της ΕΕ, μεταξύ α' τριμήνων 2022-2023, μειώθηκε από σχεδόν 37% σε σχεδόν 14%.

Τομέας Μεταφορών: Πολιτική αεροπορία

Οι δυτικές χώρες έκλεισαν τον εναέριο χώρο τους στα ρ/αεροσκάφη. Οι ρ/αερομεταφορείς απώλεσαν δρομολόγια εξωτερικού, πτήσεις εσωτερικού προς 11 αεροδρόμια στη νότια Ρωσία, μίσθωση και συντήρηση αεροσκαφών, διεθνείς συνεργασίες, ασφάλειες, λογισμικό κ.λπ., με αποτέλεσμα να διακινδυνευτεί η ασφάλεια των πτήσεων. Προ της κρίσης, από έναν στόλο περίπου χιλίων αεροσκαφών που εκμεταλλεύονταν οι ρ/αεροπορικές εταιρείες, περίπου 55% εξ' αυτών, ήταν μισθωμένα από διεθνείς εταιρείες. Μετά την επιβολή των κυρώσεων, τερματίστηκαν τα συμβόλαια και ζητήθηκε η επιστροφή των αεροσκαφών. Ως αποτέλεσμα, άλλα δεσμεύτηκαν κατόπιν αιτήματος των εκμισθωτών, ενώ άλλα εθνικοποιήθηκαν. Στο ζήτημα των πιστοποιητικών αξιοπλοΐας, τα δυτικά νηολόγια (μετά τις Βερμούδες, ακολούθησαν και άλλες χώρες), ανέστειλαν την ισχύ τους και οι ρ/Αρχές μετέφεραν σχεδόν ολόκληρο το στόλο στη ρ/δικαιοδοσία, γεγονός που κατέστησε δυνατή τη λειτουργία του σε πτήσεις εσωτερικού. Η κίνηση αυτή κατέστρεψε στην ουσία τις σχέσεις με τους διεθνείς κατασκευαστές, τις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης και τις ασφαλιστικές εταιρείες. Ταυτόχρονα, η μεταφορά των αεροσκαφών στο ρ/νηολόγιο ανέγειρε το πρόβλημα της διπλής εγγραφής, η οποία παραβιάζει τα πρότυπα ασφάλειας πτήσεων (η χώρα εγγραφής είναι υπεύθυνη για την αξιοπλοΐα του αεροσκάφους). Οι χώρες που δεν εντάχθηκαν επίσημα στις κυρώσεις κατά της Ρωσίας, συμπεριλαμβανομένης των «φιλικών χωρών» Τουρκίας και Κίνας, αρνήθηκαν επίσης να δεχτούν ρ/πτήσεις διπλής νηολόγησης αεροσκαφών. Ήδη από τον Ιούνιο του 2022, ο Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO) σημείωσε στο δελτίο του τα προβλήματα με την ασφάλεια των πτήσεων στη Ρωσία και στη συνέχεια μείωσε την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής των προτύπων αξιοπλοΐας στη χώρα. Παράλληλα παρατηρήθηκαν προβλήματα από τις κυρώσεις επί των ανταλλακτικών των αεροσκαφών. Η εισβολή και οι επακόλουθες κυρώσεις επιδείνωσαν τα πραγματικά προβλήματα ασφάλειας στη Ρωσία και ως αποτέλεσμα, κατόπιν αιτήματος των ρωσικών αεροπορικών εταιρειών, οι ρ/Αρχές τον Αύγουστο του 2022 νομιμοποίησαν την αποσυναρμολόγηση τεχνικά άρτιων αεροσκαφών για χρήση ανταλλακτικών.

Αυτοκινητοβιομηχανία

Παρά την απουσία κυρώσεων κατά της ρ/αυτοκινητοβιομηχανίας, στα τέλη του 2022, γνώρισε τη μεγαλύτερη πτώση στην παραγωγή, η οποία, ακόμη και σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, ανήλθε σε περίπου 60%. Παράλληλα, οι τιμές αυξήθηκαν απότομα: κατά 29,5% για τα ρ/αυτοκίνητα και 39,1% για τα ξένα. Οι ξένες αυτοκινητοβιομηχανίες σταμάτησαν να εργάζονται στη Ρωσία, μόνον οι AvtoVAZ, GAZ, UAZ και η κινεζική Haval παρέμειναν στη ρ/αγορά. Από τα 18 εργοστάσια που παρήγαγαν αυτοκίνητα στη Ρωσία, μέχρι το 2023, η παραγωγή παρέμεινε στα 6 και υπήρξαν μαζικές απολύσεις εργαζομένων. Η παραγωγή σε πολλά από αυτά περιορίστηκε στη συναρμολόγηση κινεζικών αυτοκινήτων. Από τον Ιανουάριο του 2023, η AvtoVAZ παράγει αμαξώματα μόνο σε τρία χρώματα: μαύρο, λευκό και σκούρο πράσινο. Για τη στήριξη της αγοράς

αυτοκινήτων, οι ρωσικές αρχές επέτρεψαν την παραγωγή αυτοκινήτων σύμφωνα με τα πρότυπα της δεκαετίας του 1990. Μετά την αποχώρηση των ξένων αυτοκινητοβιομηχανιών, η δυνατότητα για αγορά γνήσιων ανταλλακτικών εξαφανίστηκε, ο χρόνος αναμονής για γκρι εισαγωγές αυξήθηκε και η τιμή πολλαπλασιάστηκε. Ο όγκος των προϊόντων απομίμησης χαμηλής ποιότητας αυξήθηκε σημαντικά, καθώς και ο αριθμός των προκληθείσων βλαβών.

Πληροφορική και τηλεπικοινωνίες

Η ρωσική επιχειρηματική αγορά υψηλής τεχνολογίας και Διαδικτύου έχει περάσει από μια σειρά από τους πιο οδυνηρούς μετασχηματισμούς τον περασμένο χρόνο, λόγω του γεγονότος ότι σχεδόν όλοι οι μεγαλύτεροι κατασκευαστές στον κόσμο εγκατέλειψαν επίσημα τη χώρα. Ωστόσο, η αγορά κατάφερε να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες χάρη στην αναδιάρθρωση των αλυσίδων εφοδιασμού και τη νομιμοποίηση των παράλληλων εισαγωγών (από Τουρκία, Λευκορωσία, Κίνα). Περισσότερες από 170 ξένες εταιρείες εγκατέλειψαν τη ρ/αγορά κατά τη διάρκεια του έτους, συμπεριλαμβανομένων των Microsoft, HP, Dell, Cisco, SAP, Oracle, IBM, TSMC, Nokia, Ericsson, Samsung, Apple. Σταμάτησαν να υποστηρίζουν τα προϊόντα τους, περιόρισαν την πρόσβαση σε υπηρεσίες και σταμάτησαν τυχόν επανεξαγωγές. Με τη σειρά τους, οι αγορές της Ευρώπης και των ΗΠΑ έκλεισαν για τις ρ/εταιρείες πληροφορικής. Ταυτόχρονα, ορισμένες εταιρείες δεν μεταπήδησαν σε ρ/ανάλογα συστήματα, δεν χρησιμοποίησαν άδειες που εισήχθησαν μέσω παράλληλων εισαγωγών, αλλά προτίμησαν να χρησιμοποιήσουν πειρατικές εκδόσεις. Οι Ρ/εισαγωγείς υπέφεραν σημαντικά και ορισμένοι από αυτούς αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη ρ/αγορά. Στον τομέα των υλικών, η απαγόρευση εισαγωγών τεχνολογίας έχει επιβληθεί στην πλήρη εξάρτηση από ξένους προμηθευτές, συμπεριλαμβανομένων σε προϊόντα που δηλώθηκαν ως «ρώσικα». Το πρόβλημα ήταν η προμήθεια εξοπλισμού και λογισμικού υψηλής τεχνολογίας, εξαρτημάτων βιομηχανικού αυτοματισμού. Η έλλειψη εξειδικευμένου εξοπλισμού σταμάτησε την ανάπτυξη δικτύων πέμπτης γενιάς. Ένα άλλο πρόβλημα ήταν η έλλειψη ειδικών πληροφορικής. Το 2021, η έλλειψη επαγγελματιών στην αγορά υπολογίστηκε σε 1 εκατομμύριο άτομα. Το 2022, η αγορά εργασίας γνώρισε δύο μεγάλα κύματα μετανάστευσης - μετά την έναρξη της εισβολής και μετά επιστράτευση. Φεύγοντας από τη Ρωσία, οι ξένες εταιρείες μετέφεραν μεγάλο αριθμό εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένου του πιο εξειδικευμένου προσωπικού.

Η αγορά φαρμάκων

Μετά την έναρξη της ουξρανικής κρίσης, οι μεγαλύτερες φαρμακευτικές εταιρείες, όπως οι Bayer, Pfizer, Novartis, Sanofi, Eli Lilly κ.α., περιόρισαν τις δραστηριότητές τους στη Ρωσία, σταμάτησαν τις επενδύσεις και τις κλινικές δοκιμές. Επίσης, σταμάτησαν τα προγράμματα διεθνούς συνεργασίας και η ανταλλαγή επιστημονικής εμπειρίας, ενώ πολλοί ειδικοί εγκατέλειψαν τη χώρα. Λόγω της βιαστικής ζήτησης και της εξάντλησης των αποθηκών κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού, πολλά φάρμακα είχαν εξαφανιστεί από τα φαρμακεία. Οι ρ/Αρχές αναγκάστηκαν να αυξήσουν τις ελάχιστες τιμές για βασικά φάρμακα προκειμένου να αποφευχθούν ελλείψεις, υπό το πρίσμα ότι εάν οι τιμές ήταν πολύ χαμηλές, οι φαρμακευτικές εταιρείες απλώς θα σταματούσαν την παραγωγή τους. Παρ' όλο που δεν επιβλήθηκαν κυρώσεις για τα συστατικά των φαρμάκων και τον περισσότερο ιατρικό εξοπλισμό, οι αλυσίδες εφοδιασμού διαταράχθηκαν. Οι προμήθειες υλικών από τις ΗΠΑ και την Ευρώπη (που χρησιμοποιούνται για την επιβεβαίωση των προτύπων ποιότητας) σταμάτησαν. Πριν από τον πόλεμο, τα εισαγόμενα φάρμακα αντιπροσώπευαν το 40% της αγοράς, ενώ οι εισαγόμενες δραστικές ουσίες σε ονομαστικά ρ/φάρμακα αντιστοιχούσαν στο 80% και το 90% των ρ/εταιρειών εξαρτώντο από δυτικό εξοπλισμό. Ταυτόχρονα, μέρος των ήδη εισαγόμενων φαρμάκων είχε κολλήσει στις αποθήκες λόγω των διακυμάνσεων των τιμών και της αναδιανομής του προϋπολογισμού. Λόγω περιορισμών στη Ρωσία, υπήρχε επίσης έλλειψη χρωματογραφημάτων (απαγορεύτηκε η εισαγωγή ως αγαθών διπλής χρήσης) και χρωματο-γραφικών στηλών που απαιτούνται για την ανάπτυξη φαρμάκων και τον ποιοτικό έλεγχο.

Ακόμη και σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, μέχρι τον Μάρτιο του 2023, υπήρχε έλλειψη φαρμάκων, συμπεριλαμβανομένων αντιφλεγμονωδών, γαστρεντερολογικών, αντιεπιληπτικών, ινσουλίνης, για τη θεραπεία της ορμονικής υποκατάστασης, ογκολογικών και νευροεκφυλιστικών ασθενειών, τη θεραπεία του

HIV, εμβολίων και παιδικών φαρμάκων. Η έλλειψη φαρμάκων υψηλής τεχνολογίας, όπως τα φάρμακα χημειοθεραπείας, έχει αυξήσει τη θνησιμότητα μεταξύ των ασθενών. Επιπρόσθετα, υπήρξαν προβλήματα με τη διαθεσιμότητα κτηνιατρικών φαρμάκων.

Προβλέψεις έτους 2023

Όσον αφορά στις **προβλέψεις της ρυθμιστικής Αρχής για τη μεταβολή του ρ/ΑΕΠ 2023**, το β' τρίμηνο 2023 ανήλθε σε 4,8%, το γ' τρίμηνο θα είναι 3,6% και το δ' 1,5%. «Η οικονομία στο σύνολό της έχει σχεδόν ολοκληρώσει την ανάκαμψή της από την πτώση της δραστηριότητας την άνοιξη του 2022», ανέφερε η Κεντρική Τράπεζα. Η ρυθμιστική αρχή προβλέπει ότι ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ θα είναι 1,5–2,5% όλο το 2023, 0,5–2,5% το 2024, 1,0–2,0% το 2025 και 1,5–2,5% το 2026». Η ταχύτερη από την αναμενόμενη ανάκαμψη οφείλεται στην ισχυρή εγχώρια ζήτηση, εξήγησε η Τράπεζα της Ρωσίας.

Η επιβράδυνση της πτώσης του ΑΕΠ, που το α' τρίμηνο διαμορφώθηκε στο 1,8%, διευκολύνθηκε από την αποκατάσταση των αποθεμάτων και την αύξηση της κρατικής κατανάλωσης, προκύπτει από τα στοιχεία της Rosstat. Μεταξύ των δεικτών που θα βελτιώσουν τη ρ/δυναμική συγκαταλέγονται η εγχώρια κατανάλωση, η οποία θα ανακάμψει αρχής γενομένης από το β' τρίμηνο τ.ε., οι μεγάλες κρατικές επενδύσεις, ο ενεργός μετασχηματισμός της παραγωγής, η ανάπτυξη της ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας και από πλευράς κλάδων, ώθηση θα προέλθει από το στρατιωτικοβιομηχανικό συγκρότημα, τη μεταλλουργία και τη γεωργική βιομηχανία. Σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσει και η ελαστικότητα ανάπτυξης των οικονομιών της Ασίας (αποδοκτριών των ρ/εξαγωγών).

1.4 Εξωτερικό Εμπόριο Ρωσικής Ομοσπονδίας

Το 2022 η Ρωσία άντεξε την πίεση των κυρώσεων και αποκατέστησε τις εισαγωγές της στα επίπεδα προ της ουκρανικής κρίσης, σε μεγάλο βαθμό χάρη στις επανεξαγωγές από «φιλικές» χώρες. Παρά τους περιορισμούς των εξαγωγών της ΕΕ για πολλά αγαθά και τεχνολογίες, η Ρωσία εξακολούθησε να λαμβάνει τα περισσότερα από τα αγαθά, τα οποία χρειάζεται για την οικονομία της.

Πολλές από τις τράπεζες και εταιρείες της παραμένουν αποκομμένες από τα διεθνή χρηματοοικονομικά και εμπορικά συστήματα.

Τον Απρίλιο 2022, η ρ/Ομ.Τελωνειακή Υπηρεσία (FCS) ανέστειλε τη δημοσίευση στοιχείων του διεθνούς εμπορίου, λόγω των ρ/νομοθετικών διατάξεων που απαγόρευσαν τη διερεύνηση και εξακρίβωση στοιχείων για τη ρ/οικονομία.

Εν συνόλω, η αξία των ρ/εξαγωγών αυξήθηκε κατά 19,9% έναντι του 2021, ανερχόμενη σε \$591,5 δις, ενώ η αξία των ρ/εισαγωγών μειώθηκε κατά 11,7% έναντι του 2021, ανερχόμενη σε \$259,1 δις. Ο όγκος εξωτερικού εμπορίου της Ρωσίας, το 2022, αυξήθηκε κατά 8,1% έναντι του 2021, ανερχόμενος σε \$850,5 δις. Το εμπορικό πλεόνασμα διαμορφώθηκε σε \$332 δις.

Μεταξύ των ετών 2022/2021 (στοιχεία Eurostat), οι εξαγωγές της ΕΕ προς τη Ρωσία (ρ/εισαγωγές) μειώθηκαν από €89,2 δις σε €55,2 δις (-38,1%), ενώ οι εισαγωγές ΕΕ από τη Ρωσία (ρ/εξαγωγές) αυξήθηκαν από €163,6 δις σε €203,4 δις (+24,3%). Κύρια αιτία αύξησης της αξίας των ρ/εξαγωγών ήταν οι υψηλές τιμές υδρογονανθράκων και πρώτων υλών, παρά τις απώλειες σε όγκους φ.α. και άνθρακα, κατά το β' εξάμηνο 2022.

Από τα στοιχεία, προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια του παρελθόντος έτους, η Ρωσία αύξησε τις εξαγωγές ορυκτών καυσίμων, πετρελαίου και προϊόντων, καθώς και ασφαλτικών ουσιών κατά 42,8%, στα \$383,7 δις. Οι εξαγωγές τροφίμων και αγροτικών πρώτων υλών σε αξία αυξήθηκαν κατά 14,8%, οι προμήθειες λιπασμάτων κατά 54,3%. Οι εισαγωγές λιπασμάτων αυξήθηκαν 2,1 φορές, στα \$351,6 εκ.

Όσον αφορά στη μεταβολή των ρ/εξαγωγών ενεργειακών πόρων, σε όρους αξίας, ανά χώρα-προορισμό, το 2022, αυτή είχε ως εξής: στην Ινδία (κατά 400%), στη Μαλαισία και τη Γεωργία (κατά 140%), στην Ουγγαρία (κατά 81%), στην Ελλάδα (κατά 58%). Τα μερίδια της Κίνας και της Ινδίας στη διάρθρωση των ρ/εξαγωγών, στο τέλος του 2022, διαμορφώθηκαν σε 25% και 13% αντιστοίχως, αυξημένα κατά 17% και 3%, έναντι του 2021. Το μερίδιο της ΕΕ μειώθηκε από 41% στο 25%.

Οι ρ/εισαγωγές, που κατέγραψαν την ταχύτερη άνοδο, προέρχονταν από την Αρμενία (κατά 350%), την Τουρκία (κατά 120%), το Καζακστάν (κατά 48%) και το Ουζμπεκιστάν (κατά 43%). Στο τέλος του 2022, τα μερίδια της Κίνας και της Τουρκίας ανήλθαν στο 44% και 7% αντιστοίχως, από 36% και 2% στο τέλος 2021, ενώ της ΕΕ μειώθηκε από 38% στο 21%.

Ο όγκος εμπορίου μεταξύ Ρωσίας και Κίνας, το 2022, αυξήθηκε, σε ετήσια βάση, κατά 29,3%, στα \$190,27 δις, ρεκόρ όλων των εποχών, για τις δύο χώρες, αυξημένος κατά 35,8% έναντι του 2021, σύμφωνα με την Γενική Διοίκηση Τελωνείων της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Κατά την πρόσφατη επίσκεψη του Κινέζου Προέδρου Σι στη Μόσχα, τέθηκε ως στόχος του διμερούς όγκου εμπορίου, το κατώφλι των \$200 δις, έως το 2024. Ο όγκος εμπορίου των δύο χωρών αυξήθηκε κατά 35,8%, έναντι του 2021 (η Ρωσία αντιπροσωπεύει το 3% του συνολικού όγκου εμπορίου της Κίνας). Οι ρ/εισαγωγές, κατά το 2022, αυξήθηκαν κατά 12,8% και ανήλθαν σε \$76,12 δις. Οι ρ/εξαγωγές κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου αυξήθηκαν κατά 43,4%, στα \$114,15 δις. Το εμπορικό ισοζύγιο διαμορφώθηκε σε \$38,3 δις, με θετικό πρόσημο για τη Ρωσία (σχεδόν τριπλάσιο έναντι του 2021). Οι ρ/προμήθειες προς την Κίνα, αφορούσαν κυρίως ενεργειακούς πόρους. Το πετρέλαιο και τα παράγωγα, το φ.α. -μέσω αγωγών και υδροποιημένο-, και ο άνθρακας αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 70% του συνολικού όγκου ρ/προμηθειών προς την Κίνα. Επιπρόσθετα, η ΛΔΚ εισάγει από τη Ρωσία, λοιπά ορυκτά, ξυλεία, γεωργικά προϊόντα και θαλασσινά. Αντιστρόφως, η Κίνα εξάγει στη Ρωσία ηλεκτρονικά είδη ευρείας κατανάλωσης, εκσκαφείς, αυτοκίνητα, μικροεπεξεργαστές, ενδύματα, υποδήματα και λοιπά καταναλωτικά αγαθά.

Ο όγκος εμπορίου μεταξύ Ρωσίας και Ινδίας, το 2022, ξεπέρασε τα \$35 δις, δηλαδή 2,5 φορές περισσότερο από ό,τι ένα χρόνο πριν. Αυτό οφείλεται βασικά στην προμήθεια ρ/ενεργειακών πόρων και ορυκτών λιπασμάτων στην Ινδία.

Μεταξύ των χωρών της Ευρασιατικής Οικονομικής Ένωσης, δύο χώρες είχαν την πλέον βαρύνουσα συμμετοχή στο εμπόριο με τη Ρωσία, η Λευκορωσία και το Καζακστάν. Ο όγκος εμπορίου Ρωσίας-Λευκορωσίας, μετά από μια σημαντική ανάπτυξη 35% το 2021, αυξήθηκε επιπλέον 12%, το 2022, προσεγγίζοντας το ιστορικό υψηλό των \$45 δις. Οι ρ/εισαγωγές από τη Λευκορωσία αυξήθηκαν κατά 40% και για πρώτη φορά, το εμπορικό ισοζύγιο διαμορφώθηκε θετικό για τη Λευκορωσία. Με τη σειρά της, η Μόσχα παρείχε υποστήριξη στην ενίσχυση της χρηματοοικονομικής και δημοσιονομικής σταθερότητας, προτιμησιακό καθεστώς για την παροχή ενεργειακών πόρων και αρωγή στη δημιουργία εναλλακτικών διαδρομών διέλευσης προς φιλικές χώρες, αξιοποιώντας ρ/υποδομές μεταφορών. Ο όγκος εμπορίου Ρωσίας-Καζακστάν, αυξήθηκε κατά \$2 δις, στα \$26 δις, το 2022. Καλές προϋποθέσεις ανάπτυξης του διμερούς εμπορίου έχουν δημιουργηθεί στους τομείς της μηχανολογίας, της ενέργειας, της χημικής βιομηχανίας, της γεωργίας και της υψηλής τεχνολογίας.

Όσον αφορά στην ανακατεύθυνση των ρ/εξαγωγών, συνεπεία των κυρώσεων, η Κίνα, η Ινδία, η Τουρκία, η Αίγυπτος και το Βιετνάμ συγκαταλέγονται μεταξύ των πέντε κορυφαίων προορισμών.

Μεταξύ των κατηγοριών προϊόντων, οι οποίες δύνανται να προσφέρουν τα μέγιστα στην εν λόγω ανακατεύθυνση, συγκαταλέγονται τα ορυκτά (κυρίως πετρέλαιο και παράγωγα, ορισμένα μεταλλεύματα, τέφρα και σκωρία), τα μη σιδηρούχα και σιδηρούχα μέταλλα, ο μηχανολογικός εξοπλισμός, τα λιπάσματα, τα προϊόντα ξυλείας και τα θαλασσινά.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ρ/Υπ. Οικονομικής Ανάπτυξης, το 2021, οι μη φιλικές χώρες είχαν αντιπροσωπεύσει το 56% του συνόλου των ρ/εξαγωγών (\$491,5 δις), όμως, στο τέλος του 2022, το μερίδιό τους μειώθηκε στο 35%. Αντιθέτως, το μερίδιο των ουδέτερων και φιλικών χωρών αυξήθηκε από 44% σε 65%.

Το 2022 οι συνολικές επενδύσεις των χωρών της Κεντρικής Ασίας στη ρ/οικονομία τετραπλασιάστηκαν σε σύγκριση με το 2021 και ανήλθαν σε περισσότερα από \$4 δις. Περισσότερες από 10.000 ρωσικές και κοινές επιχειρήσεις λειτουργούν στην Κεντρική Ασία. Έχουν δημιουργήσει περισσότερες από 900.000 θέσεις εργασίας. Ο όγκος των άμεσων ρ/επενδύσεων στις οικονομίες των χωρών της Κεντρικής Ασίας ανήλθε σε περισσότερα από \$3,6 δις και ο όγκος των συσσωρευμένων επενδύσεων από το 2015 έχει ξεπεράσει τα \$25 δις.

Το 2022, ο εμπορικός κύκλος εργασιών της Ρωσικής Ομοσπονδίας με τις χώρες της Κεντρικής Ασίας αυξήθηκε κατά 20%, έως και \$41 δις.

Οι διάδρομοι μεταφορών και εφοδιασμού που συνδέονται με τη Ρωσική Ομοσπονδία, συμπεριλαμβανομένου του Βορρά-Νότου, είναι υψίστης σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη των χωρών της περιοχής της Κεντρικής Ασίας. Αυτή τη στιγμή, ο γρηγορότερος τρόπος υλοποίησης αυτού του έργου είναι η χρήση των διαδρομών της Υπερκασπίας και της Ανατολής, καθώς αυτοί οι κλάδοι διαμορφώνονται με βάση τις υπάρχουσες υποδομές και δεν απαιτούν την κατασκευή νέων δρομολογίων. Η ρ/Κυβέρνηση αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη διάνοιξη του άξονα μεταφορών Βορρά-Νότου (από την Αγ. Πετρούπολη έως τη Βομβάη, κάνοντας χρήση πολυτροπικών μεταφορών).

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΡΩΣΙΑΣ

2.1. Διμερείς Εμπορικές Σχέσεις

2.1.1 Διμερές εμπόριο αγαθών

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το εξωτερικό εμπόριο, έτους 2022, διαμορφώθηκε ως εξής, σύμφωνα με τον κατωτέρω Πίνακα:

Διμερές Εμπόριο Ελλάδας-Ρωσίας			
	2021	2022	Μεταβολή 2022/2021
Ελληνικές Εξαγωγές	206.616.640	156.440.252	-24,28%
Ελληνικές Εισαγωγές	4.297.503.130	9.330.175.616	+117,11%
Όγκος Εμπορίου	4.504.119.770	9.486.615.868	+110,62%
Εμπορικό Ισοζύγιο	-4.090.886.490	-9.173.735.364	+124,25% (διεύρυνση ελλείμματος)
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Προσ. Στοιχεία)		[Επεξ. Γρ.ΟΕΥ Μόσχας]	Ποσά: Ευρώ

Ο όγκος διμερούς εμπορίου 2022 ανήλθε σε €9,48 δις έναντι €4,5 δις του 2021 (+110,62%).

Το εμπορικό ισοζύγιο 2022 παρέμεινε έντονα ελλειμματικό, διαμορφούμενο σε €-9,17 δις έναντι €-4,09 δις του 2021 (διεύρυνση ελλείμματος +124,25%)

Α. Οι ελληνικές εξαγωγές 2022 ανήλθαν σε €156,44 εκ. έναντι €206,61 εκ. του 2021 (-24,28%).

Ανά 4ψήφιο κωδικό/συμμετοχή, αφορούσαν κατά κύριο λόγο: σύρματα και καλώδια (19,81%), καπνά ακατέργαστα (11,82%), μηχανές για την ανύψωση και φόρτωση (5,99%), γλυκά κουταλιού και μαρμελάδες (5,96%), λαχανικά παρασκευασμένα και διατηρημένα χωρίς ξίδι (4,97%).

Κύριες Ελληνικές Εξαγωγές προς Ρωσία (2022)						
	Κωδικός	Περιγραφή	Αξία ευρώ	Ποσότητα κιλά	Συμμετοχή αξίας	Μεταβολή 2022/2021 αξία
2022	8544'	Σύρματα και καλώδια (ό. συμπ. τα ομοαξονικά καλώδια)	30 985 278	5 158 513	19,81%	+148.645,99%
2022	2401'	Καπνά ακατέργαστα ή που δεν έχουν βιομηχανοποιηθεί.	18 485 582	3 554 752	11,82%	+31,45%
2022	8428'	Μηχανές και συσκευές για την ανύψωση, τη φόρτωση,	9 378 423	1 490 526	5,99%	+20,50%
2022	2007'	Γλυκά κουταλιού, ζελέδες, μαρμελάδες, πολτοί και	9 316 064	6 034 092	5,96%	+33,01%
2022	2005'	Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα χωρίς ξίδι,	7 768 616	2 164 590	4,97%	+0,31%
2022	9955'	Λουτά προϊόντα	7 090 778	826 672	4,53%	+0,63%
2022	1509'	Ελαιόλαδο και τα κλάσματά του, που λαμβάνονται	6 314 850	1 135 819	4,04%	+6,69%
2022	3816'	Τσιμέντα, κονιάματα, σκυροδέματα και παρόμοιες	5 066 074	12 410 200	3,24%	-14,85%
2022	7411'	Σωλήνες από χαλκό	3 881 689	389 170	2,48%	-71,37%
2022	3921'	Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από	3 091 429	604 563	1,98%	-37,07%
2022	3204'	Χρωστικές ύλες συνθετικές οργανικές, έστω και	2 756 066	854 397	1,76%	-49,79%
2022	6802'	Πέτρες κατάλληλες για λάξευση ή για την οικοδομική,	2 696 601	2 695 513	1,72%	-23,04%
2022	3208'	Χρώματα επίχρισης και βερνίκια με βάση συνθετικά	2 518 739	612 401	1,61%	-69,43%

2022	8543'	Μηχανές και συσκευές με δική τους λειτουργία,	2 000 000	44 255	1,28%	322.480,65%
2022	3304'	Προϊόντα ομορφιάς ή φτιασιδώματος (μακιγιάζ)	1 911 621	79 553	1,22%	28,90%
2022	3004'	Φάρμακα (εκτός από τα προϊόντα των κλάσεων 3002,	1 814 539	105 110	1,16%	-10,17%
2022	2616'	Μεταλλεύματα πολυτίμων μετάλλων και τα	1 733 656	2 894 800	1,11%	-90,21%
2022	9019'	Συσκευές μηχανοθεραπείας. Συσκευές μάλαξης (μασάζ).	1 575 775	78 462	1,01%	+6,07%
2022	2008'	Καρποί και φρούτα και άλλα βρώσιμα μέρη φυτών,	1 392 418	967 524	0,89%	-13,96%
2022	8507'	Ηλεκτρικοί συσσωρευτές, περιλαμβανομένων και των	1 336 622	474 285	0,85%	-59,06%
2022	2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλούχα ορυκτά (εκτός	1 262 704	1 804 683	0,81%	-75,09%
2022	3916'	Μονόκλωστα νήματα στα οποία η μεγαλύτερη διάσταση	1 181 516	284 959	0,76%	54,33%
2022	4302'	Γουνοδέρματα δεψασμένα ή κατεργασμένα στα οποία	1 166 548	5 225	0,75%	-5,21%
2022	3824'	Συνδετικά παρασκευασμένα για καλούπια ή πυρήνες	1 150 904	4 886 811	0,74%	-65,21%
2022	3808'	Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα,	1 124 891	8 894	0,72%	+1976,40%
2022	4303'	Ενδύματα, εξαρτήματα της ένδυσης και άλλα είδη από	1 074 311	1 359	0,69%	-92,54%
2022	7404'	Απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό (εκτός από	976 971	121 822	0,62%	-82,67%
....	...					
		Σύνολα	156 440 252	67 927 520	100,0%	-24,28%

Το 2022, οι επτά πρώτοι εξαγωγικοί κωδικοί κατέλαβαν σχεδόν το ήμισυ της συνολικής αξίας των ελληνικών εξαγωγών. 26 κωδικοί ήταν αξίας ενός εκ. ευρώ και άνω.

Το 2021, το 50% της αξίας των εξαγωγών, το απάρτιζαν εννέα κωδικοί. 31 κωδικοί ήταν αξίας ενός εκ. ευρώ και άνω.

Αξιοσημείωτες μεταβολές, ανά φθίνουσα σειρά, των ελληνικών εξαγωγών 2022/2021, ήταν οι εξής:

- ✚ 8544 Σύρματα-καλώδια (ελάχιστες οι εξαγωγές 2021) / €30,98 εκ.
- ✚ 3808 Εντομοκτόνα, μυκητοκτόνα (+1.976,40%) / €1,12 εκ.
- ✚ 8413 Αντλίες για υγρά (+341,11%) / €0,62 εκ.
- ✚ 1806 Σοκολάτα και λοιπά παρασκευάσματα (+237,23%) / €0,54 εκ.
- ✚ 2007 Γλυκά κουταλιού (+33,01%) / €9,31 εκ.
- ✚ 2401 Καπνά ακατέργαστα (+31,45%) / €18,48 εκ.
- ✚ 8428 Μηχανές για την ανύψωση, φόρτωση (+20,50%) / €9,37 εκ.
- ✚ 1509 Ελαιόλαδο (+6,69%) / €6,31 εκ.
- ✚ 6802 Πέτρες για λάξευση ή οικοδομική (-23,04%) / €2,69 εκ.
- ✚ 7411 Σωλήνες από χαλκό (-71,37%) / €3,88 εκ.
- ✚ 2204 Κρασιά από νωπά σταφύλια (-74,40%) / €0,34 εκ.
- ✚ 2710 Λάδια από πετρέλαιο κατεργασμένα (-75,09%) / €1,26 εκ.
- ✚ 2515 Μάρμαρα-τραβερτίνες (-89,70%) / €0,098 εκ.
- ✚ 4303 Ενδύματα γούνας (-92,54%) / €1,07 εκ.

B. Οι ελληνικές εισαγωγές 2022 ανήλθαν σε €9,33 δις έναντι €4,29 δις του 2021 (+117,11%).

Ανά 4ψήφιο κωδικό/συμμετοχή, οι εισαγωγές αφορούσαν κατά κύριο λόγο: λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλούχα ορυκτά (44,66%), αέρια πετρελαίου και άλλους αέριους υδρογονάνθρακες (44,07%), αργίλιο σε ακατέργαστη μορφή (4,61%), λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλούχα ορυκτά (2,47%) και χαλκό καθαρισμένο και κράματα (1,3%).

Κύριες Ελληνικές Εισαγωγές από Ρωσία (2022)						
	Κωδικός	Περιγραφή	Αξία ευρώ	Ποσότητα κιλά	Συμμετοχή ή αξίας	Μεταβολή 2022/2021 αξία
2022	2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλούχα ορυκτά	4 166 402 310	5 602 393 396	44,66%	+140,43%

2022	2711'	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	4 111 749 702	2 460 343 136	44,07%	+261,49%
2022	7601'	Αργίλιο σε ακατέργαστη μορφή	430 209 466	140 617 970	4,61%	+68,38%
2022	2709'	Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από	230 395 287	427 992 217	2,47%	-69,50%
2022	7403'	Χαλκός καθαρισμένος και κράματα χαλκού, σε	120 956 437	14 469 260	1,30%	+16,71%
2022	1001'	Σιτάρι και σμιγάδι	52 533 487	135 582 188	0,56%	-13,60%
2022	7408'	Σύρματα από χαλκό (εκτός από υλικό συρραφής για	49 720 984	5 648 298	0,53%	+24,82%
2022	3105'	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά που περιέχουν δύο ή τρία	22 881 293	33 639 680	0,25%	+5,87%
2022	1005'	Καλαμπόκι	20 493 080	71 367 413	0,22%	-38,28%
2022	7605'	Σύρματα από αργίλιο (εκτός από κορδόνια, καλώδια,	14 477 993	4 652 745	0,16%	+128,66%
2022	1404'	Φυτικά προϊόντα π.δ.κ.α.	9 591 367	67 582 025	0,10%	+202,71%
2022	2309'	Παρασκευάσματα των τύπων που χρησιμοποιούνται	8 090 807	29 488 620	0,09%	14.158,18
2022	4412'	Ξυλεία σε φύλλα πολύστρωτα αντικολλητά (κόντρα-	7 285 880	6 661 227	0,08%	-36,63%
2022	2701'	Λιθάνθρακες. Πλίνθοι, σφαίρες και παρόμοια στερεά	6 963 404	35 678 899	0,07%	-70,88%
2022	2306'	Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα, έστω και	5 011 988	25 579 015	0,05%	+0,44%
2022	3102'	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά αζωτούχα	4 844 499	7 519 200	0,05%	-13,25%
....						
		Σύνολα	9 330 175 616	9 147 421 705	100,0%	+117,11%

Το 2022, οι δύο πρώτοι εισαγωγικοί κωδικοί (ενεργειακοί/λάδια κατεργασμένα και αέριοι υδρογονάνθρακες) κατέλαβαν το 88,7% της συνολικής αξίας των ελληνικών εισαγωγών.

Το 2021, οι ανωτέρω δύο πρώτοι κωδικοί είχαν καταλάβει το 66,7% της συνολικής αξίας των ελληνικών εισαγωγών.

Αξιοσημείωτες μεταβολές, ανά φθίνουσα σειρά, των ελληνικών εισαγωγών 2022/2021, ήσαν οι εξής:

- ✚ 7602 Απορρίμματα-θραύσματα αργιλίου (+3.398,06%) / €4,54 εκ.
- ✚ 2711 Αέριοι υδρογονάνθρακες (+261,49%) / €4.111,75 εκ.
- ✚ 2710 Λάδια από πετρέλαιο (+140,43%) / €4.166,40 εκ.
- ✚ 7601 Αργίλιο σε ακατέργαστη μορφή (+68,38%) / €430,21 εκ.
- ✚ 3105 Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά λιπαντικών στοιχείων (+5,87%) / €22,88 εκ.
- ✚ 3102 Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά αζωτούχα (-13,25%) / €4,84 εκ.
- ✚ 1001 Σιτάρι και σμιγάδι (-13,60%) / €52,53 εκ.
- ✚ 1005 Καλαμπόκι (-38,28%) / €20,49 εκ.
- ✚ 2709 Λάδια ακατέργαστα από πετρέλαιο (-69,50%) / €230,39 εκ.

Ειδικά για τα ρ/ενεργειακά προϊόντα, οι αέριοι υδρογονάνθρακες και τα κατεργασμένα λάδια διεδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην αύξηση της αξίας των ελληνικών εισαγωγών 2022 έναντι του 2021.

Οι αυξήσεις ανά αξία και ποσότητα 2022/2021 διαμορφώθηκαν ως εξής:

- 2711 Αέριοι υδρογονάνθρακες (αξία +261,49% / ποσότητα +5,71%),
- 2710 Κατεργασμένα λάδια (αξία +140,43% / ποσότητα +48,35%),
- 2709 Ακατέργαστα λάδια (αξία -69,50% / ποσότητα -75,62%).

Στο ρωσικό ακάθαρτο πετρέλαιο (συμβολή κατά 2,47% στις ε/εισαγωγές) είναι εμφανής η απεξάρτηση της χώρας μας.

Στο φ.α. (συμβολή κατά 44,07% στις ε/εισαγωγές), η ποσότητα αυξήθηκε, το 2022, οριακά. Λόγω της υπερβάλλουσας αύξησης της διεθνούς τιμής, η αξία εισαγωγών αυξήθηκε κατά 3,5 φορές.

Στα κατεργασμένα λάδια (συνέβαλαν κατά 44,66% στις ε/εισαγωγές), υπήρξε σχετικά αναλογική σχέση στη μεταβολή αξίας και ποσότητας.

2.1.2 Διμερές Εμπόριο Υπηρεσιών

Οι πληρωμές της Ρωσίας προς την Ελλάδα είναι σχεδόν 10πλάσιες από τις αντίστοιχες εισπράξεις. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο, στην εξαγωγή τουριστικών υπηρεσιών της χώρας μας. (Πίνακας 7). Εξαιρέση απετέλεσε το έτος 2020, λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας.

Πίνακας 7 Εμπορικό Ισοζύγιο Υπηρεσιών Ελλάδας - Ρωσικής Ομοσπονδίας								
	2013 *	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Μεταβολή 2021/2020
Ελληνικές Εξαγωγές Υπηρεσιών (Εισπράξεις Ελλάδας από Ρωσία για την πώληση ελληνικών υπηρεσιών)	2.487.071	1.150.781	1.297.271	1.237.522	1.222.728	71.061	379.906	+433,8%
Ελληνικές Εισαγωγές Υπηρεσιών (Πληρωμές Ελλάδας προς Ρωσία για την αγορά ρωσικών υπηρεσιών)	171.554	130.314	123.952	101.317	97.525	56.884	91.935	+62,5%
Διμερές Όγκος Εμπορίου Υπηρεσιών	2.658.625	1.281.095	1.421.223	1.338.839	1.320.253	127.945	471.840	270,8%
Διμερές Εμπορικό Ισοζύγιο Υπηρεσιών	2.315.517	1.020.467	1.173.319	1.136.205	1.125.203	14.177	287.971	+1.950%
* 2013: Έτος προς Δυτικών Κυρώσεων								
Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ρωσικής Ομοσπονδίας			[Επεξεργασία:Γραφ.ΟΕΥ ΜΟΣΧΑΣ]				Ποσά: χιλ. δολ. ΗΠΑ	

Στον Πίνακα 8, αναλύονται τα στοιχεία Τραπεζής της Ελλάδος για τις τουριστικές υπηρεσίες που εξάγει η Ελλάδα, τόσο παγκοσμίως όσο και προς τη Ρωσική Ομοσπονδία. Ειδικότερα καταγράφεται το έτος σταθμός 2013, τελευταίο έτος προ της επιβολής των δυτικών κυρώσεων στη Ρωσία αλλά και χρονιά που μαζί με το 2014, υπήρξαν έτη σταθμοί για την παροχή των ελληνικών τουριστικών υπηρεσιών προς Ρ/πολίτες, καθώς στην συνέχεια προέκυψε κρίση συναλλάγματος στη χώρα και πολλοί τουριστικοί οργανισμοί κήρυξαν πτώχευση. Επίσης, παρατηρείται σημαντική μείωση των αφίξεων Ρώσων τουριστών μεταξύ των ετών 2013-2020, συνεπεία και των περιορισμών στις μεταφορές λόγω πανδημίας (-98,1%) και των σχετικών εισπράξεων (-98,9%). Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι των Ρώσων πολιτών στη χώρα μνας από €1.388 το 2013 σε €557 το 2020.

Πίνακας 8 Στοιχεία Τουριστικών Υπηρεσιών										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Τουριστικές Αφίξεις (σε 000 άτομα)										
Από Ρ.Ομοσπονδία	1.353	1.250	513	596	589	520	583	26	120	36
Τουριστικές Εισπράξεις (σε εκ. ευρώ)										
Από Ρ. Ομοσπονδία	1.339	1.157	421	436 €	418	341	433	14	115	41
Μέση Δαπάνη ανά Ταξίδι στην Ελλάδα (σε ευρώ)										
Από Ρ.Ομοσπονδία	989	925	822	732	710	655	744	557	958	1.147
Πηγή: Έρευνα Συνόρων Τραπεζής της Ελλάδος					[Επεξεργασία:Γραφ.ΟΕΥΜΟΣΧΑΣ]					

2.2 Διμερής ενεργειακή εμπορική συνεργασία.

Εισαγόμενα ενεργειακά προϊόντα

Παραθέτουμε τα προσωρινά στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τις κύριες ελληνικές εισαγωγές υδρογονανθράκων παγκοσμίως, έτους 2022, σε σχέση με το 2021, με βάση την κατάταξη ανά αξία και ποσότητα, με επισήμανση στη θέση της Ρωσίας.

Ακατέργαστο Πετρέλαιο (κωδικός 27090090)

Μεταξύ των ετών **2022/2021**, οι εισαγωγές της Ελλάδας σε ακατέργαστο πετρέλαιο ανήλθαν σε αξία €14,91 δις (+50,18% έναντι του 2021) και ποσότητα 21,91 εκ. τόνους (-6,40% έναντι του 2021). Το ποσοστό της Ρωσίας στις αντίστοιχες ελληνικές εισαγωγές μειώθηκε, σε όρους αξίας, από 7,61% σε 1,55% και σε όρους φυσικού όγκου, από 7,49% σε 1,95%.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2021						
Κωδικός 27090090: Λάδια ακατέργαστα από πετρέλαιο ή ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο)						
ΕΤΟΣ	CN8	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2021	27090090	ΙΡΑΚ	4.123.955.689	41,55%	10.167.340.988	43,43%
2021	'27090090	ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	2.095.979.199	21,12%	4.811.114.832	20,55%
2021	'27090090	ΛΙΒΥΗ	855.426.003	8,62%	1.873.410.546	8,00%
2021	'27090090	ΡΩΣΙΑ	755.344.596	7,61%	1.752.832.249	7,49%
2021	'27090090	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	551.502.730	5,56%	1.236.312.932	5,28%
2021	'27090090	ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	474.042.573	4,78%	1.109.747.576	4,74%
2021	'27090090	ΑΛΓΕΡΙΑ	451.379.063	4,55%	953.802.253	4,07%
2021	'27090090	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	449.577.701	4,53%	1.016.034.371	4,34%
2021	'27090090	ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	87.155.610	0,88%	224.932.244	0,96%
2021	'27090090	ΤΥΝΗΣΙΑ	39.186.926	0,39%	129.717.998	0,55%
2021	'27090090	ΝΙΓΗΡΙΑ	38.808.325	0,39%	128.856.266	0,55%
						
		ΣΥΝΟΛΑ	9.925.935.757	100,00%	23.411.131.852	100,00%

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2022						
Κωδικός 27090090: Λάδια ακατέργαστα από πετρέλαιο ή ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο)						
ΕΤΟΣ	CN8	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2022	'27090090	ΙΡΑΚ	6.626.491.100	44,45%	10.483.455.140	47,84%
2022	'27090090	ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	2.468.565.772	16,56%	3.345.491.006	15,27%
2022	'27090090	ΛΙΒΥΗ	2.358.584.339	15,82%	3.226.813.478	14,73%
2022	'27090090	ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	1.461.082.033	9,80%	2.010.631.762	9,18%
2022	'27090090	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	767.440.826	5,15%	1.033.058.674	4,71%
2022	'27090090	ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	408.222.273	2,74%	537.514.542	2,45%
2022	'27090090	ΑΛΓΕΡΙΑ	324.096.425	2,17%	399.011.907	1,82%
2022	'27090090	ΡΩΣΙΑ	230.395.287	1,55%	427.992.217	1,95%
2022	'27090090	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	130.631.344	0,88%	241.553.491	1,10%
2022	'27090090	ΓΟΥΙΑΝΑ	94.706.892	0,64%	136.059.167	0,62%
						
		ΣΥΝΟΛΑ	14.906.649.268	100,00%	21.913.110.435	100,00%

Κατεργασμένα Λάδια (κωδικός 2710)

Μεταξύ των ετών **2022/2021**, οι εισαγωγές της Ελλάδας σε κατεργασμένα λάδια, ανήλθαν σε αξία €6,77 δις (+74,02% έναντι του 2021) και ποσότητα 9,20 εκ. τόνους (+12,51% έναντι του 2021). Το ποσοστό της Ρωσίας στις αντίστοιχες ελληνικές εισαγωγές αυξήθηκε, σε όρους αξίας, από 44,64% σε 65,39% και σε όρους φυσικού όγκου, από 46,17% σε 65,48%.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2021						
Κωδικός 2710: Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά εκτός από ακατέργαστα						
ΕΤΟΣ	CN4	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2021	'2710'	ΡΩΣΙΑ	1.737.511.371	44,64%	3.776.429.526	46,17%
2021	'2710'	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	448.747.073	11,53%	1.059.570.384	12,96%

2021	'2710'	ΤΟΥΡΚΙΑ	399.549.406	10,26%	776.588.865	9,50%
2021	'2710'	ΙΤΑΛΙΑ	248.650.862	6,39%	388.276.715	4,75%
2021	'2710'	ΙΣΠΑΝΙΑ	188.709.575	4,85%	427.467.487	5,23%
2021	'2710'	ΙΣΡΑΗΛ	185.028.252	4,75%	374.308.522	4,58%
2021	'2710'	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	126.952.584	3,26%	319.787.245	3,91%
2021	'2710'	ΙΝΔΙΑ	100.503.135	2,58%	173.746.252	2,12%
2021	'2710'	ΒΕΛΓΙΟ	76.882.275	1,98%	158.060.058	1,93%
2021	'2710'	ΓΑΛΛΙΑ	53.453.392	1,37%	101.263.711	1,24%
2021	'2710'	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	51.156.038	1,31%	88.231.372	1,08%
2021	'2710'	ΕΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ	35.018.284	0,90%	66.234.496	0,81%
2021	'2710'	ΣΟΥΔΙΑ	33.998.267	0,87%	88.597.700	1,08%
2021	'2710'	ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ	31.477.751	0,81%	73.002.144	0,89%
2021	'2710'	ΑΥΣΤΡΙΑ	23.465.674	0,60%	36.769.872	0,45%
2021	'2710'	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	22.037.487	0,57%	12.867.193	0,16%
						
		ΣΥΝΟΛΑ	3.892.569.274	100,00%	8.178.551.668	100,00%

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2022						
Κωδικός 2710: Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά εκτός από ακατέργαστα						
ΕΤΟΣ	CN4	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2022	'2710'	ΡΩΣΙΑ	4.429.299.302	65,39%	6.025.310.068	65,48%
2022	'2710'	ΙΣΡΑΗΛ	322.623.248	4,76%	429.676.236	4,67%
2022	'2710'	ΙΤΑΛΙΑ	249.460.029	3,68%	307.727.872	3,34%
2022	'2710'	ΙΣΠΑΝΙΑ	234.907.828	3,47%	366.713.778	3,99%
2022	'2710'	ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	201.698.145	2,98%	236.862.148	2,57%
2022	'2710'	ΤΟΥΡΚΙΑ	171.506.882	2,53%	196.594.433	2,14%
2022	'2710'	ΙΡΑΚ	170.605.785	2,52%	300.115.013	3,26%
2022	'2710'	ΒΕΛΓΙΟ	148.573.703	2,19%	200.636.074	2,18%
2022	'2710'	ΓΑΛΛΙΑ	135.698.814	2,00%	166.986.002	1,81%
2022	'2710'	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	126.524.217	1,87%	215.239.261	2,34%
2022	'2710'	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	120.354.675	1,78%	192.783.704	2,10%
2022	'2710'	ΙΝΔΙΑ	84.314.320	1,24%	73.916.955	0,80%
2022	'2710'	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	80.030.976	1,18%	88.767.143	0,96%
						
		ΣΥΝΟΛΑ	6.773.834.747	100,00%	9.201.775.113	100,00%

Αέρια Πετρελαίου και Αέριοι Υδρογονάνθρακες (κωδικός 2711)

Μεταξύ των ετών **2022/2021**, οι εισαγωγές της Ελλάδας σε αέριους υδρογονάνθρακες, ανήλθαν σε αξία €9,68 δις (+265,21% έναντι του 2021) και ποσότητα 6,01 εκ. τόνους (+12,31% έναντι του 2021). Το ποσοστό της Ρωσίας στις αντίστοιχες ελληνικές εισαγωγές μειώθηκε, οριακά, σε όρους αξίας, από 42,92% σε 42,48% και σε όρους φυσικού όγκου, από 43,45% σε 40,90%.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2021						
Κωδικός 2711: Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες						
ΕΤΟΣ	CN4	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2021	'2711'	ΡΩΣΙΑ	1.137.436.042	42,92%	2.327.334.452	43,45%
2021	'2711'	Η Π Α	541.992.494	20,45%	803.871.735	15,01%
2021	'2711'	ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	466.970.483	17,62%	917.649.675	17,13%
2021	'2711'	ΚΑΤΑΡ	144.855.046	5,47%	374.409.147	6,99%
2021	'2711'	ΑΛΓΕΡΙΑ	112.643.806	4,25%	410.995.706	7,67%
2021	'2711'	ΤΟΥΡΚΙΑ	66.621.972	2,51%	266.873.889	4,98%
2021	'2711'	ΑΓΚΟΛΑ	62.067.755	2,34%	62.030.161	1,16%
2021	'2711'	ΓΑΛΛΙΑ	53.094.269	2,00%	71.139.857	1,33%
2021	'2711'	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	25.591.607	0,97%	30.773.377	0,57%
2021	'2711'	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	21.013.071	0,79%	68.469.938	1,28%
2021	'2711'	ΛΙΒΥΗ	6.560.224	0,25%	9.656.074	0,18%
2021	'2711'	ΙΤΑΛΙΑ	4.654.149	0,18%	5.732.530	0,11%
						
		ΣΥΝΟΛΑ	2.650.037.753	100,00%	5.356.176.976	100,00%

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2022						
Κωδικός 2711: Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες						

ΕΤΟΣ	CN4	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2022	'2711'	ΡΩΣΙΑ	4.111.749.702	42,48%	2.460.343.136	40,90%
2022	'2711'	Η Π Α	2.191.642.076	22,64%	1.145.569.294	19,04%
2022	'2711'	ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	1.713.342.477	17,70%	1.084.340.467	18,03%
2022	'2711'	ΑΛΓΕΡΙΑ	407.841.695	4,21%	378.816.328	6,30%
2022	'2711'	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	336.654.169	3,48%	248.514.332	4,13%
2022	'2711'	ΝΙΓΗΡΙΑ	305.222.473	3,15%	158.509.960	2,63%
2022	'2711'	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	168.790.035	1,74%	95.189.653	1,58%
2022	'2711'	ΟΜΑΝ	107.648.025	1,11%	85.067.786	1,41%
2022	'2711'	ΙΤΑΛΙΑ	95.940.950	0,99%	58.564.502	0,97%
2022	'2711'	ΤΟΥΡΚΙΑ	66.805.600	0,69%	166.369.462	2,77%
2022	'2711'	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	43.277.977	0,45%	18.992.145	0,32%
2022	'2711'	ΙΣΠΑΝΙΑ	42.269.662	0,44%	29.062.627	0,48%
2022	'2711'	ΚΑΤΑΡ	19.646.180	0,20%	15.260.134	0,25%
2022	'2711'	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	13.125.427	0,14%	15.508.814	0,26%
2022	'2711'	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	11.191.199	0,12%	16.003.112	0,27%
2022	'2711'	ΓΑΛΛΙΑ	9.833.317	0,10%	4.554.067	0,08%
						
		ΣΥΝΟΛΑ	9.678.305.427	100,00%	6.015.721.093	100,00%

Αέριο φυσικό σε αεριώδη κατάσταση (κωδικός 27112100)

Μεταξύ των ετών **2022/2021**, οι εισαγωγές της Ελλάδας σε φ.α. σε αεριώδη κατάσταση, ανήλθαν σε αξία €5,60 δις (+224,93% έναντι του 2021) και ποσότητα 3,49 εκ. τόνους (-4,07% έναντι του 2021). Το ποσοστό της Ρωσίας στις αντίστοιχες ελληνικές εισαγωγές μειώθηκε, σε όρους αξίας, από 63,79% σε 59,44% και σε όρους φυσικού όγκου, από 63,95% σε 59,11%.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2021						
Κωδικός 27112100: Αέριο φυσικό σε αεριώδη κατάσταση						
ΕΤΟΣ	CN8	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2021	'27112100	ΡΩΣΙΑ	1.137.436.042	65,95%	2.327.334.452	63,95%
2021	'27112100	ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	466.970.483	27,08%	917.649.675	25,21%
2021	'27112100	ΤΟΥΡΚΙΑ	65.848.435	3,82%	265.374.238	7,29%
2021	'27112100	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	25.576.714	1,48%	30.696.377	0,84%
		ΣΥΝΟΛΑ	1.724.595.175	100,00%	3.639.538.169	100,00%

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2022						
Κωδικός 27112100: Αέριο φυσικό σε αεριώδη κατάσταση						
ΕΤΟΣ	CN8	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2022	27112100	ΡΩΣΙΑ	3.499.546.776	62,45%	2.063.646.147	59,11%
2022	'27112100	ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	1.707.935.247	30,48%	1.081.199.986	30,97%
2022	'27112100	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	168.788.187	3,01%	95.189.092	2,73%
2022	'27112100	ΙΤΑΛΙΑ	82.801.544	1,48%	48.078.634	1,38%
2022	'27112100	ΤΟΥΡΚΙΑ	54.585.134	0,97%	146.575.856	4,20%
		ΣΥΝΟΛΑ	5.603.756.456	100,00%	3.491.435.037	100,00%

Υγροποιημένο Φυσικό Αέριο (κωδικός 27111100)

Μεταξύ των ετών **2022/2021**, οι εισαγωγές της Ελλάδας σε αέριους υδρογονάνθρακες, ανήλθαν σε αξία €3,54 δις (+300,07% έναντι του 2021) και ποσότητα 2,10 εκ. τόνους (+25,88% έναντι του 2021). Το ποσοστό της Ρωσίας στις αντίστοιχες ελληνικές εισαγωγές αυξήθηκε, σε όρους αξίας, από 0,00% σε 6,15% και σε όρους φυσικού όγκου, από 0,00% σε 6,35%.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2021						
Κωδικός 27111100: Φυσικό αέριο που έχει υγροποιηθεί						
ΕΤΟΣ	CN8	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2021	'27111100	Η Π Α	533.497.164	60,30%	771.396.186	46,26%
2021	'27111100	ΚΑΤΑΡ	144.855.046	16,37%	374.409.147	22,45%
2021	'27111100	ΑΛΓΕΡΙΑ	99.288.261	11,22%	391.746.750	23,49%
2021	'27111100	ΑΓΚΟΛΑ	62.067.755	7,02%	62.030.161	3,72%

2021	27111100	ΓΑΛΛΙΑ	44.979.140	5,08%	68.036.994	4,08%
						
		ΣΥΝΟΛΑ	884.687.366	100,00%	1.667.619.238	100,00%

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2022						
Κωδικός 27111100: Φυσικό αέριο που έχει υγροποιηθεί						
ΕΤΟΣ	CN8	ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ_€	Συμμετοχή %	ΠΟΣΟΤΗΤΑ_KGR	Συμμετοχή %
2022	'27111100	Η Π Α	2.172.510.926	61,38%	1.121.492.725	53,43%
2022	'27111100	ΑΛΓΕΡΙΑ	368.670.628	10,42%	328.639.902	15,66%
2022	'27111100	ΝΙΓΗΡΙΑ	305.222.473	8,62%	158.509.960	7,55%
2022	'27111100	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	292.246.304	8,26%	216.545.544	10,32%
2022	'27111100	ΡΩΣΙΑ	217.594.613	6,15%	133.400.079	6,35%
2022	'27111100	OMAN	107.648.025	3,04%	85.067.786	4,05%
2022	'27111100	ΙΣΠΑΝΙΑ	41.285.861	1,17%	28.582.627	1,36%
2022	'27111100	ΚΑΤΑΡ	19.646.180	0,56%	15.260.134	0,73%
						
		ΣΥΝΟΛΑ	3.539.348.834	100,00%	2.099.138.545	100,00%

Συμπερασματικά, από τα ανωτέρω στοιχεία, μπορεί να διαπιστωθεί ότι η **θέση της Ρωσίας** στις **ενεργειακές εισαγωγές της Ελλάδος**, μεταξύ των ετών **2022/2021**, διαμορφώθηκε, αναλόγως των αναγκών μας και στο πλαίσιο της σταδιακής απεξάρτησης από τους ρ/υδρογονάνθρακες σε συνάρτηση με τη σχεδόν απουσία ευρωπαϊκών εισαγωγικών περιορισμών⁴, κατά το παρελθόν έτος:

- **Ακατέργαστο πετρέλαιο:** κατάταξη Ρωσίας από 4^η σε 8^η θέση,
(Αξία: από €755,4 εκ. σε €230,4 εκ. -69,50% / Ποσότητα: από 1,7 εκ. σε 427,9 εκ. τόνους-75,58%),
(Πηγές: σημαντική αύξηση εισαγωγών από Αζερμπαϊτζάν: αξία +368% / ποσότητα: +139%).
- **Κατεργασμένα λάδια:** διατήρηση Ρωσίας στην 1^η θέση,
(Αξία: από €1,73 δις σε €4,43 δις +154,92% / Ποσότητα: από 3,77 σε 6,02 εκ. τόνους +59,55%),
(Πηγές: αύξηση εισαγωγών από Ισραήλ, Σ.Αραβία, Καζακστάν / μείωση από Αίγυπτο, Τουρκία).
- **Αέριοι υδρογονάνθρακες:** διατήρηση Ρωσίας στην 1^η θέση,
(Αξία: από €1,13 δις σε €4,11 δις +261,49% / Ποσότητα: από 2,33 εκ. σε 2,46 εκ. τόνους +5,72%),
(Πηγές: σημαντική αύξηση εισαγωγών από ΗΠΑ, Αζερμπαϊτζάν, Αίγυπτο, Βουλγαρία).
- **Φ.Α. σε αεριώδη κατάσταση:** διατήρηση Ρωσίας στην 1^η θέση,
(Αξία: από €1,14 δις σε €3,50 δις +207,67% / Ποσότητα: από 2,32 εκ. σε 2,06 εκ. τόνους -11,33%),
(Πηγές: σημαντική αύξηση εισαγωγών από Αζερμπαϊτζάν +266%, Βουλγαρία +572%).
- **Υ.Φ.Α.:** για πρώτη φορά εισαγωγή από Ρωσία, το 2022, κατάταξη στην 5^η θέση,
(Αξία: από €0,0 σε €217,6 εκ. / Ποσότητα: από 0,0 εκ. τόνους σε 133,4 εκ. τόνους),
(Πηγές: σημαντική αύξηση εισαγωγών από ΗΠΑ +306%, Αλγερία +272%, μείωση από Κατάρ -86%).

Σημαντικές αλλαγές στη δομή των ενεργειακών μας εισαγωγών από τη Ρωσία, όσον αφορά στο πετρέλαιο, στα παράγωγά του και στο φ.α., αναμένονται εντός του **τρέχοντος έτους**, καθόσον έχουν τεθεί σε ισχύ οι σχετικοί ευρωπαϊκοί περιορισμοί. Εμφανής είναι η διεύρυνση των ενεργειακών μας πηγών-χωρών.

2.3 Θεσμικό Πλαίσιο Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδας – Ρωσικής Ομοσπονδίας

Η τελευταία (13^η) Μικτή Διϋπουργική Επιτροπή (ΜΔΕ), έλαβε χώρα στις 29 Νοεμβρίου 2021, στη Μόσχα, καλύπτοντας θέματα οικονομικής και ενεργειακής συνεργασίας, μεταφορών και τουρισμού. Η διεξαγωγή των ΜΔΕ βασίζεται στη Συμφωνία Οικονομικής, Βιομηχανικής, Τεχνολογικής και Επιστημονικής Συνεργασίας του 1993.

⁴ Οι περιορισμοί της ΕΕ ίσχυσαν, υπό προϋποθέσεις, για το ρ/πετρέλαιο μέσω θαλασσίας οδού, το Δεκέμβριο 2022, ενώ το υ.φ.α. έχει εξαιρεθεί. Όσον αφορά στα παράγωγα πετρελαίου, σχετικοί περιορισμοί τέθηκαν το Φεβ.2023.

3. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

3.1 Επισκόπηση Κυρώσεων Ε.Ε. και Η.Π.Α. προς τη Ρωσική Ομοσπονδία

3.1.1 ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΕΕ

<https://agora.mfa.gr/news/1140-perioristika-metra-sto-emporio-e-e-rosias-rosika-antimetra>

Η Ε.Ε. έχει υιοθετήσει, μέχρι στιγμής, 11 δέσμες κυρώσεων σε βάρος της Ρ.Ο. (ατομικές και τομεακές). Οι τομεακές κυρώσεις αφορούν τις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές, δεσμεύσεις περιουσιακών στοιχείων ρ/τραπεζών, αποκλεισμό ρ/τραπεζών από το σύστημα ανταλλαγής μηνυμάτων SWIFT, απαγόρευση της αξιολόγησης της Ρωσίας και ρ/εταιρειών από οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας της Ε.Ε. και παροχή υπηρεσιών αξιολόγησης σε Ρώσους πελάτες, τις μεταφορές (απαγορεύσεις εξαγωγών κρίσιμων αγαθών για τη ρ/αμυντική, αεροπορική, διαστημική βιομηχανία, απαγόρευση διενέργειας ναυτιλιακών και οδικών μεταφορών από Ρώσους μεταφορείς, εκτός εάν μεταφέρουν αγαθά για ανθρωπιστική χρήση ή ορισμένα ενεργειακά προϊόντα -υ.φ.α.-), σταδιακή απεξάρτηση από ρ/υδρογονάνθρακες, εξαιρουμένων των προερχομένων από τρίτες χώρες, απαγόρευση εξαγωγών αγαθών διττή χρήσης. Επιπλέον καθορίζονται περιορισμοί εισαγωγών από χώρες της ΕΕ.

Σημειώνεται ότι στην ιστοσελίδα <https://sanctionsmap.eu> της ΕΕ υπάρχει χάρτης στον οποίο απεικονίζεται το σύνολο των κυρώσεων που η ΕΕ έχει επιβάλει έναντι εταιρειών, ατόμων και προϊόντων, μετά των νομικών πράξεων επιβολής των κυρώσεων.

3.1.2 Κυρώσεις ΗΠΑ

U.S. Dept. of Treasury

<https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Pages/default.aspx>
https://www.treasury.gov/resource-center/faqs/Sanctions/Pages/ques_index.aspx

U.S. Dept of Treasury Sanctions List Search Tool *

<https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/sanctions-list-search-tool>

OFAC/Office of Foreign Assets Control Sanctions List Search tool *

<https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/>

- * Στα δύο ανωτέρω ερευνητικά εργαλεία (search tools) των αμερικανικών οικονομικών υπηρεσιών, μπορεί να γίνει παραμετροποιημένη αναζήτηση σχετικά με την γεωγραφική κατανομή των κυρώσεων (Russia, Ukraine etc) καθώς και με την επωνυμία του εμπλεκόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου.

3.2 Ρωσικά Αντίμετρα – Πρωτοβουλία Σιτηρών

Το σημαντικό μέρος των οικονομικών και εμπορικών περιορισμών που έχει επιβάλει η Ρωσία στο πλαίσιο των γεωπολιτικών εντάσεων, αποτελεί όχι μόνο αντίμετρα στις μονομερείς κυρώσεις, αλλά και έναν τρόπο μετριασμού των οικονομικών τους συνεπειών.

Το 2022, οι ρ/Αρχές ενέκριναν περισσότερα από 300 μέτρα για τη στήριξη της οικονομίας ενόψει των κυρώσεων. Τα μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων περιελάμβαναν πιστωτικές διακοπές για ΜΜΕ, προνομιακά δάνεια (συμπεριλαμβανομένων των εισαγωγών αγαθών προτεραιότητας), τις παραχωρήσεις για τους

συμμετέχοντες στο εξωτερικό εμπόριο, άδειες για παράλληλες εισαγωγές αγαθών χωρίς την άδεια κατόχων δικαιωμάτων, χαλάρωση των κανονισμών εισαγωγής, φορολογική χαλάρωση, προνομιακή μεταχείριση για εταιρείες πληροφορικής (διαπιστευμένα από το Υπουργείο Οικονομικών), μηδενικό ΦΠΑ για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, επιδοτήσεις για πρόσληψη ατόμων κάτω των 30 ετών, ελάφρυνση προστίμων. Ορισμένες ρ/Περιφέρειες, για παράδειγμα έχουν παράσχει τα δικά τους μέτρα υποστήριξης των επιχειρήσεων.

Οι νέοι **συναλλαγματικοί περιορισμοί** διασφαλίζουν τη συσσώρευση ξένου συναλλάγματος στη Ρωσία.

Οι **εξαγωγικοί περιορισμοί**, συμβάλλουν στην αποτροπή της εκροής αγαθών, τα οποία είναι απαραίτητα για τις εγχώριες επιχειρήσεις και πληθυσμό.

Η **διευκόλυνση των ρ/εισαγωγών** δημιουργεί κίνητρα για την πλήρωση της εγχώριας αγοράς με προϊόντα τα οποία είναι απαραίτητα για τη βιομηχανία και τους καταναλωτές, καθώς και λειτουργεί ως μέσο ενθάρρυνσης επενδυτικών σχεδίων.

Παρά το γεγονός ότι επιβλήθηκαν **κυρώσεις κατά της Ρωσίας και της Λευκορωσίας**, τα κράτη-μέλη της Ευρασιατικής Οικονομικής Ένωσης (ΕΑΟΕ) βρέθηκαν, επίσης, σε επικίνδυνη κατάσταση, λόγω της βαθιάς ολοκλήρωσης και στενής διασύνδεσης των οικονομιών. Οι χώρες της ΕΑΟΕ έλαβαν συντονισμένα μέτρα σε υπερεθνικό και εθνικό επίπεδο, τόσο στοχευμένα όσο και στρατηγικά. Μεταξύ των στοχευμένων, συγκαταλλεγονται η παροχή δασμολογικών προνομίων για κρίσιμες εισαγωγές και όσον αφορά στα στρατηγικά μέτρα, επισημαίνονται ο σχηματισμός νέων εφοδιαστικών αλυσίδων, η αύξηση των εθνικών συναλλαγμάτων σε πληρωμές στο αμοιβαίο εμπόριο και η ανάπτυξη βιώσιμης χρηματοοικονομικής υποδομής. Ταυτόχρονα, υπάρχουν ορισμένες δυσκολίες που συνδέονται, π.χ., με την εφαρμογή μονομερών μέτρων σε εθνικό επίπεδο με τη μορφή προσωρινών απαγορεύσεων στις εξαγωγές ορισμένων αγαθών, συμπεριλαμβανομένων των αγορών των εταίρων στην Ένωση.

Οι κίνδυνοι αυξήθηκαν στο πλαίσιο των **κυρώσεων** στον τομέα των **μεταφορών** και **εφοδιασμού** κατά της Ρωσίας (μείωση του προσανατολισμού των ροών φορτίων, πολυπλοκότητα των διαδικασιών ελέγχου των εξαγωγών και άρνηση δραστηριοποίησης ξένων μεταφορικών και εφοδιαστικών εταιρειών στη Ρωσία). Εκτός από την επίδραση των άμεσων εμπορικών κυρώσεων, αυτό οδηγεί σε **πρόσθετες απώλειες και μείωση του εμπορίου αγαθών που δεν επηρεάζονται άμεσα από περιορισμούς** (τρόφιμα, φάρμακα και ιατρικά προϊόντα, άλλα σημαντικά αγαθά). Αυξήθηκε, επίσης, η πιθανότητα ανάπτυξης παγκόσμιων κρίσεων στον τομέα των προμηθειών στρατηγικά σημαντικών αγαθών (τροφίμων και ενεργειακών πόρων) σε όλο τον κόσμο.

Στο πλαίσιο της ουκρανικής κρίσης, **οι «μη φιλικές» χώρες επέβαλαν περιορισμούς στις ρ/εξαγωγές, συμπεριλαμβανομένων των λιπασμάτων, με αποτέλεσμα τη δημιουργία** σημαντικών κινδύνων για την επισιτιστική ασφάλεια, επηρεάζοντας όχι μόνο τις χώρες που συμμετείχαν στην αντιμετώπιση των κυρώσεων, αλλά και άλλα κράτη της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας. Τα ρωσικά ορυκτά λιπάσματα αποτελούν ένα στρατηγικά σημαντικό και απαραίτητο προϊόν για τη διατήρηση της λειτουργίας της γεωργικής βιομηχανίας σε ορισμένες περιοχές του κόσμου, π.χ. στις χώρες Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής και στις χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Μέτρα κατά της κρίσης στον τομέα της εξωτερικής οικονομικής δραστηριότητας

Η Ρωσία δεχόταν πιέσεις κυρώσεων από ξένα κράτη από το 2014, αλλά ποτέ τα περιοριστικά μέτρα δεν ήταν τέτοιας κλίμακας και δεν έλαβαν τόσο ευρεία υποστήριξη από τις ξένες επιχειρήσεις.

Οι μονομερείς αντιρωσικές κυρώσεις μείωσαν την επενδυτική ελκυστικότητα της Ρωσίας, προκαλούν εκροή κεφαλαίων και απειλούν με έλλειψη προϊόντων, απαραίτητων για την εγχώρια βιομηχανία και τον πληθυσμό.

Τα ανωτέρω συνετέλεσαν στη λήψη νέων αποφάσεων στον τομέα της εξωτερικής οικονομικής δραστηριότητας (ΕΟΔ), οι οποίες αφενός απέτρεψαν την εκροή αγαθών και την απόσυρση περιουσιακών στοιχείων και αφετέρου τόνωσαν την εισροή προϊόντων που ήταν απαραίτητα για τη διατήρηση της σταθερότητας της ρ/οικονομίας.

Συναλλαγματικοί περιορισμοί

Καθιερώθηκε απαίτηση για την υποχρεωτική μετατροπή σε ρούβλια του 80% των συναλλαγματικών εσόδων από τις ρ/εξαγωγές, βάσει ειδικής διαδικασίας. Για συναλλαγές με μη κατοίκους και λογαριασμούς σε ξένο συνάλλαγμα και την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών μεταφορών μέσω αλλοδαπών παρόχων υπηρεσιών πληρωμών απαιτείτο άδεια της Κυβερνητικής Επιτροπής για τον έλεγχο των ξένων επενδύσεων στη Ρωσική

Ομοσπονδία. Εν λόγω μέτρο ατόνισε κατά το β' εξάμηνο 2022.

Προκειμένου να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τις επιχειρήσεις, η Ομοσπονδιακή Φορολογική Υπηρεσία της Ρωσίας ανέστειλε τους ελέγχους συμμόρφωσης με τη νομοθεσία περί συναλλαγματος. Οι φορολογικές Αρχές θα αξιολογούν την ανάγκη προσαρμογής στους νέους συναλλαγματικούς περιορισμούς ως ελαφρυντική περίπτωση ή περίπτωση που αποκλείει ευθύνη.

Οι συναλλαγές με άτομα από «μη φιλικές χώρες»⁵ υπόκειντο σε άδεια από την Κυβερνητική Επιτροπή Ελέγχου των Ξένων Επενδύσεων στη Ρωσική Ομοσπονδία. Κατά την αίτηση άδειας, ο αιτών πρέπει να αναφέρει τον σκοπό, το αντικείμενο, το περιεχόμενο και τους βασικούς όρους της συναλλαγής. Αυτό ίσχυε για συναλλαγές για την παροχή δανείων σε ρούβλια και για τη μεταβίβαση δικαιωμάτων για χρεόγραφα και ακίνητα.

Περιορισμοί εξαγωγών

Ως αντίμετρο στις μονομερείς αντιρωσικές κυρώσεις, η Ρωσία απαγόρευσε την εξαγωγή ακατέργαστης ξυλείας, καθώς και scrap και απορριμμάτων χάλυβα και βολφραμίου. Αυτή η απαγόρευση εφαρμόστηκε επιλεκτικά στα ξένα κράτη που έχουν προβεί σε μη φιλικές ενέργειες κατά της Ρωσίας.

Ωστόσο, σημαντικό μέρος των μέτρων που ελήφθησαν, δεν στράφηκαν εναντίον συγκεκριμένων επιχειρήσεων κατ' αντιστοιχία μιας συγκεκριμένης κύρωσης. Τα εμπόδια στις ρ/εξαγωγές απετέλεσαν εργαλείο πολιτικής κατά της κρίσης και μετρίασαν τις συνέπειες των εντάσεων στις διεθνείς σχέσεις για τη ρ/οικονομία.

Για να διασφαλιστεί η συνεχής λειτουργία της ρ/βιομηχανίας, η χώρα απαγόρευσε την εξαγωγή αγαθών που ήταν απαραίτητα για τις εγχώριες επιχειρήσεις⁶. Η απαγόρευση αφορούσε τεχνολογικό, τηλεπικοινωνιακό, ιατρικό εξοπλισμό, οχήματα, αγροτικό και ηλεκτρικό εξοπλισμό. Ακόμη και σε άλλες χώρες της ΕΑΟΕ, ορισμένα αγαθά εξήγοντο πλέον μόνο με άδεια του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου: Γεωργίας, Μεταφορών, Βιομηχανίας και Εμπορίου, Ψηφιακής Ανάπτυξης, Φυσικών Πόρων. Ειδικότερα, αυτό ίσχυε για εξοπλισμό εργαστηρίων, ορυχείων και γεωφυσικό εξοπλισμό. Τα μέτρα κάλυψαν περισσότερα από 200 είδη αγαθών. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν αρκετές εξαιρέσεις. Παραδείγματος χάριν, εξακολουθεί να είναι εφικτή η εξαγωγή εξοπλισμού ρ/προέλευσης.

Για να διασφαλιστεί η επισιτιστική ασφάλεια, η Ρωσία απαγόρευσε τις εξαγωγές ζάχαρης και σιτηρών. Η Ρωσία περιόρισε τις προμήθειες ακόμη και προς την αγορά της ΕΑΟΕ⁷. Παράλληλα, αυξήθηκαν οι ποσοστώσεις για την εξαγωγή αζώτου και σύνθετων λιπασμάτων, επιτρέποντας στη Ρωσία αφενός να συνεχίσει τις εξαγωγές προϊόντων και αφετέρου να διατηρήσει επαρκείς ποσότητες για την εγχώρια αγορά.

Επιβλήθηκε επίσης απαγόρευση εξαγωγής ξένων ιατροτεχνολογικών προϊόντων καθώς υπήρχε ο κίνδυνος ότι οι ξένοι προμηθευτές θα απέσυραν από την αγορά προϊόντα που είχαν αποσταλεί.

Απλοποίηση εισαγωγών

Η Ρωσία αντιμετώπισε επίσης την ανάγκη να διασφαλίσει την πρόσβαση του πληθυσμού σε βασικά αγαθά, να οργανώσει τη σταθερή παραγωγή τους και να εξαλείψει τις διακοπές στην προμήθειά τους.

Οι τελωνειακές διαδικασίες για προϊόντα διατροφής, φάρμακα και απολυμαντικά γίνονται κατά προτεραιότητα και ο εκτελωνισμός των οπωροκηπευτικών προϊόντων πραγματοποιούνται με απλοποιημένη διαδικασία. Ταυτόχρονα, μειώθηκε η πιθανότητα τυχαίας επιλογής αγαθών προς επαλήθευση. Εμφανίστηκαν νέα μέσα διευκόλυνσης του εμπορίου για τη στήριξη των συμμετεχόντων στην εξωτερική οικονομική δραστηριότητα⁸.

Προτάθηκε η εφαρμογή καταλόγου εμπορευμάτων, ο εκτελωνισμός των οποίων προτεραιοποιείτο. Εν θέματι κατάλογος προγραμματίστηκε να περιλαμβάνει τρόφιμα, φάρμακα, εξοπλισμό, ανταλλακτικά και εξαρτήματα.

⁵ Αυστραλία, Αλβανία, Ανδόρα, ΗΒ (συμπεριλαμβανομένου του Τζέρσεϋ), ΕΕ, Ισλανδία, Καναδάς, Λιχτενστάιν, Μικρονησία, Μονακό, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Νότια Κορέα, Σαν Μαρίνο, Βόρεια Μακεδονία, Σιγκαπούρη, ΗΠΑ, Ταϊβάν, Ουκρανία, Μαυροβούνιο, Ελβετία, Ιαπωνία.

⁶ Πρόκειται για απαγόρευση εξαγωγής κατά κύριο λόγο εξοπλισμού που είχε εισαχθεί από ξένους επενδυτές ως απαραίτητος για την παραγωγική διαδικασία και ότι πρόκειται για προσπάθεια αποθάρρυνσης των ξένων επιχειρήσεων να εγκαταλείψουν την Ρωσία.

⁷ Με το υπ' αριθμ. 528/31.03.2022 Διάταγμα της ρωσικής Κυβέρνησης από τις 15 Μαρτίου έως τις 30 Ιουνίου 2022 επιτρέπεται η εξαγωγή σιταριού και σμιγαδιού, σίκαλης, κριθαριού, καλαμποκιού για σπορά στις χώρες της Ευρασιατικής Οικονομικής Ένωσης (ΕΟΕ) με την άδεια του Υπουργείου Γεωργίας.

⁸ Στο υπ' αριθμ. 353⁸ από 12 Μαρτίου 2022 Διάταγμα της Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας "Περί αδειοδοτήσεων στην Ρωσική Ομοσπονδία το 2022", μεταξύ άλλων, προβλέπεται⁸ η δυνατότητα αναβολής ελέγχων επιθεώρησης από τους φορείς πιστοποίησης για μισό χρόνο, εάν τα σχετικά πιστοποιητικά λήγουν εντός του 2022.

Εξετάστηκε ο καθορισμός της συναλλαγματικής ισοτιμίας, οι διακυμάνσεις της οποίας καθιστούσαν απρόβλεπτο το ύψος των τελωνειακών πληρωμών. Τροποποιήθηκαν οι κανόνες για τη χορήγηση αναβολών για την πληρωμή δασμών και φόρων.

Οι παράλληλες εισαγωγές νομιμοποιήθηκαν στη Ρωσία. Έτσι, οι ρωσικές εταιρείες μπορούσαν να αγοράζουν πρωτότυπα προϊόντα, όχι απευθείας από τους κατόχους δικαιωμάτων, αλλά μέσω εναλλακτικών αλυσίδων εφοδιασμού (έναντι αυξημένου τιμήματος). Η διαδικασία αυτή επέρεψε την αποκατάσταση προμηθειών προϊόντων (π.χ., ιατρικού εξοπλισμού και ανταλλακτικών αυτοκινήτων), οι οποίες ακυρώθηκαν λόγω της άρνησης ξένων προμηθευτών να συνεργαστούν με εγχώριες επιχειρήσεις. Καταρτίστηκαν σχετικοί κατάλογοι προϊόντων.

Επενδύσεις

Εφαρμόστηκαν νέοι μηχανισμοί προώθησης επενδύσεων για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων.

Εγκρίθηκε κατάλογος εμπορευμάτων, ο εκτελωνισμός των οποίων μπορούσε να λάβει χώρα προ της υποβολής τελωνειακής δήλωσης (αναβάλλοντας για αργότερα την καταβολή των τελωνειακών δασμών). Το βήμα αυτό υποστηρίχθηκε από ειδική διαδικασία εισαγωγής σύνθετων προϊόντων στο πλαίσιο επαναλαμβανόμενων συναλλαγών με το εξωτερικό. Αν ο εξοπλισμός εισαγόταν τμηματικά, η τελωνειακή δήλωση θα υποβαλλόταν επί του συνόλου, επιτρέποντας στους Ρώσους εμπλεκόμενους του ρ/εξωτερικού εμπορίου να εξοικονομούν επί τελωνειακών τελών, επειδή τα τελικά αγαθά, κατά κανόνα, φορολογούνται με χαμηλότερους συντελεστές από τα συστατικά μέρη τους. Τα προβλήματα στις εφοδιαστικές αλυσίδες απαίτησαν τη λειτουργία ενός πιο ευέλικτου τελωνειακού μηχανισμού.

Διεθνής συνεργασία

Το ρ/εξωτερικό εμπόριο έχει πλέον μετατοπιστεί προς «φιλικές χώρες». Κίνα και Ινδία καταλαμβάνουν τη μερίδα του λέοντος.

Η Ομοσπονδιακή Τελωνειακή Υπηρεσία της Ρωσίας συνεργάζεται με τις τελωνειακές Υπηρεσίες του Ιράν, του Αζερμπαϊτζάν και της Τουρκίας για την αύξηση των προμηθειών με σιδηροδρομικές και θαλάσσιες μεταφορές. Στο διμερές εμπόριο Ρωσίας και Αζερμπαϊτζάν δημιουργήθηκε «πράσινος διάδρομος», επιτρέποντας απλοποιημένη διαδικασία για τις τελωνειακές συναλλαγές.

Η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Κτηνιατρικής και Φυτοϋγειονομικής Επίβλεψης της Ρωσικής Ομοσπονδίας (Rosselkhoz nadzor) ακύρωσε φυτοϋγειονομικούς περιορισμούς για τις πατάτες από την Αίγυπτο, τις ντομάτες και ορισμένα άλλα λαχανικά από το Αζερμπαϊτζάν, την Αρμενία, τη Λευκορωσία, το Καζακστάν, την Κιργιζία, το Τουρκμενιστάν και την Τουρκία.

Εν τω μεταξύ, το 2023, η ΕΑΟΕ και το Ιράν υπέγραψαν Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου. Η Ρωσία τετραπλασίασε τις εισαγωγές φρούτων και λαχανικών από το Ιράν (ντοματών, μελιτζανών, αγγουριών, πιπεριών, βότανων και μήλων). Το Ιράν παρουσιάζει αμοιβαίο ενδιαφέρον αυξάνοντας τις αγορές ρ/σιτηρών και ελαιούχων καλλιεργειών, καθώς και να ανοίξει την αγορά του για πουλερικά, αρνί και άλλα προϊόντα κρέατος μετά τα αποτελέσματα της επιθεώρησης των ρ/επιχειρήσεων.

Ο ρ/τραπεζικός τομέας προσαρμόστηκε σταδιακά στις συνθήκες των νέων αγορών (π.χ. όλο και περισσότερες ρωσικές τράπεζες πρόκειται να αρχίσουν να εκδίδουν κάρτες του κινεζικού συστήματος πληρωμών UnionPay).

Συμπεράσματα

Οι αλλαγές στις χρηματοοικονομικές και εμπορικές διαδικασίες της εξωτερικής οικονομικής δραστηριότητας συμβάλλουν στη διασφάλιση της σταθερότητας της ρωσικής οικονομίας⁹ στο πλαίσιο των αντιρωσικών κυρώσεων.

Οι νέοι συναλλαγματικοί περιορισμοί διασφάλισαν τη διατήρηση ξένου συναλλάγματος στη Ρωσία. Οι περιορισμοί στις εξαγωγές συμβάλλουν στην αποτροπή της εκροής αγαθών, προς όφελος των εγχώριων επιχειρήσεων και του ρωσικού πληθυσμού

Τα εργαλεία διευκόλυνσης των εισαγωγών δημιούργησαν κίνητρα για την επάρκεια της εγχώριας αγοράς με

⁹ Ο Ρ/Πρόεδρος Ρώσος Πρόεδρος υπέγραψε στις 31.3.2022 το Διάταγμα 172 στο οποίο προβλέπεται η πληρωμή σε ρούβλια του παρεχόμενου σε αγοραστές από τις μη φιλικές χώρες φυσικού αερίου από την Gazprom από 1.4.2022. Η παροχή φυσικού αερίου θα παύσει εάν οι ξένοι αγοραστές δεν καταβάλλουν την πληρωμή σε ρούβλια ή δεν την καταβάλλουν πλήρως σε εξουσιοδοτημένη τράπεζα.

προϊόντα, απαραίτητα για τη βιομηχανία και τους καταναλωτές.

Επιπλέον, η διευκόλυνση των τελωνειακών διαδικασιών λειτούργησε ως μέσο ενθάρρυνσης επενδυτικών σχεδίων.

Επιβολή απαγόρευσης εισαγωγών αγροτικών προϊόντων στη Ρ.Ομοσπονδία

Με το υπ'αρ. 725 από 11.10.2022 Ρ/Προεδρικό Διάταγμα παρατάθηκαν τα ειδικά οικονομικά μέτρα (επισυνάπτονται), τα οποία είχαν επιβληθεί με το υπ'αρ. 560 ΠΔ από 06.08.2014 «Περί εφαρμογής ορισμένων ειδικών οικονομικών μέτρων για τη διασφάλιση της Ρωσικής Ομοσπονδίας».

Υπενθυμίζουμε ότι, δυτικές κυρώσεις επιβλήθηκαν αρχικά στη Ρωσία, το 2014, ως μέσο πίεσης για την προσάρτηση της Κριμαίας. Σε απάντηση αυτών, η Ρωσία επέβαλε με την σειρά της τα προαναφερόμενα αντίμετρα¹⁰, τα οποία περιελάμβαναν, μεταξύ άλλων, απαγόρευση εισαγωγών αγροτικών προϊόντων, πρώτων υλών και τροφίμων.

Το νέο ΠΔ αρ.725 «Περί διασφάλισης της Ρωσικής Ομοσπονδίας και προστασίας των εθνικών της συμφερόντων» προβλέπει την **παράταση από την 01.01.2023 έως και τις 31.12.2023** των ανωτέρω αντιμέτρων και ταυτόχρονα δίδει εντολή στην Κυβέρνηση να διασφαλίσει, αναλόγως αρμοδιότητας, την εφαρμογή τους και εάν είναι απαραίτητο να προτείνει επί μέρους αλλαγές ή τροποποιήσεις ως προς την περίοδο ισχύος.

Σχετικός ηλ. σύνδεσμος: <https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/84785>

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΙΤΗΡΩΝ

Η Πρωτοβουλία για την ασφαλή μεταφορά σιτηρών και τροφίμων από τα λιμάνια της Ουκρανίας, που ονομάζεται επίσης Πρωτοβουλία για τα Σιτηρά της Μαύρης Θάλασσας, ήταν μια συμφωνία μεταξύ της Ρωσίας, της Ουκρανίας, της Τουρκίας και των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) κατά τη διάρκεια της ουκρανικής κρίσης, για να συνεχιστούν οι θαλάσσιες αποστολές σιτηρών από την Ουκρανία.

Επιπλέον, η Ρωσία είχε σταματήσει προσωρινά τις εξαγωγές σιτηρών της, επιδεινώνοντας περαιτέρω την κατάσταση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των παγκόσμιων τιμών των τροφίμων και την απειλή επισιτιστικής κρίσης σε χώρες με χαμηλότερο εισόδημα. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος ξεκίνησαν οι συζητήσεις τον Απρίλιο, με οικοδεσπότη την Τουρκία (η οποία ελέγχει τις θαλάσσιες διαδρομές από τη Μαύρη Θάλασσα) και με την υποστήριξη του ΟΗΕ. Η συμφωνία που προέκυψε υπεγράφη στην Κωνσταντινούπολη στις 22 Ιουλίου 2022, με ισχύ 120 ημερών. Η συμφωνία του Ιουλίου 2022 δημιούργησε διαδικασίες για την ασφαλή εξαγωγή σιτηρών από ορισμένα ουκρανικά λιμάνια. Ένα κοινό κέντρο συντονισμού και επιθεώρησης δημιουργήθηκε στην Τουρκία.

Η αρχική συμφωνία επρόκειτο να λήξει στις 19 Νοεμβρίου 2022. Στις 17 Νοεμβρίου 2022, ο ΟΗΕ και η Ουκρανία ανακοίνωσαν ότι η συμφωνία είχε παραταθεί για άλλες 120 ημέρες. Τον Μάρτιο του 2023, η Τουρκία και ο ΟΗΕ ανακοίνωσαν ότι εξασφάλισαν δεύτερη παράταση για τουλάχιστον άλλες 60 ημέρες. Μέχρι τα μέσα Ιουλίου 2023, περισσότερα από 1.000 ταξίδια είχαν πραγματοποιηθεί με επιτυχία από τα λιμάνια της Ουκρανίας μεταφέροντας σχεδόν 33 εκ. τόνους σιτηρών και άλλων προϊόντων διατροφής σε 45 χώρες. Το καλοκαίρι του 2023, η Ρωσία ισχυρίστηκε επανειλημμένα ότι θα

¹⁰ Σε βάρος ΕΕ, ΗΠΑ, Αυστραλίας, Καναδά, Αυστραλίας, Νορβηγίας, Ουκρανίας, Αλβανίας, Μαυροβουνίου, Ισλανδίας και Λιχτενστάιν.

αποχωρούσε από τη συμφωνία τον Ιούλιο του 2023, εκτός εάν ικανοποιούνταν τα αιτήματά της, όπου μεταξύ αυτών συμπεριλαμβάνονταν η πρόσβαση στο μηχανισμό Swift για τη ρ/Αγροτική Τράπεζα και η επανέναρξη του αγωγού αμμωνίας Τολιάτι-Οδησού. Μέχρι τις 17 Ιουλίου 2023, δεν είχε επιτευχθεί νέα συμφωνία για την ανανέωση της συμφωνίας, με αποτέλεσμα τη διακοπή της.

3.3 Χρήσιμες Διευθύνσεις

Για χρήσιμες διευθύνσεις στη Ρωσική Ομοσπονδία δείτε στο σύνδεσμο:
<https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/70752>

Ελληνικές Αρχές και Υπηρεσίες στη Ρωσία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ

4, Leontievsky pereulok, Moscow 125009
E-mail: gremb.mow@mfa.gr
Website: <http://www.mfa.gr/russia>
Τηλ.: +7 (495) 539 2941 και +7 (495) 539 2940

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ

Spyridonovka 14 , 123001 Moscow
E-mail: grgencon.mow@mfa.gr
Website: <http://www.mfa.gr/russia>

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

E-mail: grgencon.spb@mfa.gr
Website: <http://www.mfa.gr/russia>

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΝΟΒΟΡΟΣΣΙΣΚ

E-mail: grgencon.nov@mfa.gr
Website: <http://www.mfa.gr/russia>

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

4, Leontievsky pereulok, Moscow 125009
Τηλ.: +7 (495) 539 2970
E-mail: ecocom-moscow@mfa.gr

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΟΤ

Spyridonovka 14 , 123001 Moscow
Τηλ: + 7 (495) 539 3870
Email: info@gnto.ru